

Judikatūras krājums

ĢENERĀLADVOKĀTA ATANASIJA RANTA [ATHANASIOS RANTOS]
SECINĀJUMI,
sniegti 2022. gada 15. decembrī¹

Lieta C-333/21

European Superleague Company SL

pret

***Unión de Federaciones Europeas de Fútbol (UEFA),
Fédération internationale de football association (FIFA),***

piedaloties:

***A22 Sports Management SL,
Liga Nacional de Fútbol Profesional,
Real Federación Española de Fútbol***

(*Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa, Spānija) lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu)

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu – Konkurence – LESD 101. un 102. pants – Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana – LESD 45., 49., 56. un 63. pants – *European Super League (ESL)* – Pirmās Eiropas sacensības ārpus UEFA – UEFA un FIFA atteikums atzīt ESL – Iepriekšēja atļauja, kas ļauj trešai personai organizēt jaunas sacensības – Draudi piemērot sankcijas klubiem un spēlētājiem, kas piedalās jaunajās sacensībās – Tiesības, kas izriet no sacensībām un to komercializācijas

I. Ievads

1. “Šīs lietas nozīmīgums ir saprotams uzreiz. Atbildei uz jautājumu par pārceļšanas sistēmas un pilsonības klauzulu saderību ar Kopienas tiesībām būs izšķiroša ietekme uz profesionālā futbola nākotni Kopienā.” Tā ģenerāldavokāts K. O. Lencs [*C. O. Lenz*] iesāka savu secinājumu ievadapsvērumus lietā, kurā pieņemts spriedums *Bosman*, kas izraisīja satraukumu futbola pasaulē².

2. Gandrīz trīs gadu desmitus vēlāk lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu – šoreiz no Spānijas – ir izvirzīti jautājumi par pašu mūsdienu futbola organizatoriskās struktūras esamību. Šo lietu ir izraisījis priekšlikums izveidot *European Super League* (Eiropas superlīga; turpmāk tekstā – “ESL”) – jaunas Eiropas futbola sacensības –, kam plašsaziņas līdzekļi ir pievērsuši lielu uzmanību un kam veltīti dedzīgi “vienkāršo” līdzjutēju, kā arī augstāko politisko valsts un Eiropas līmeņa

¹ Oriģinālvaloda – franču.

² C-415/93, EU:C:1995:293, 56. punkts.

iestāžu reakcijas³. Šajā lietā no atbildēm, ko Tiesa sniegs uz problēmjautājumiem, kuri galvenokārt saistīti ar konkurences tiesībām un pakārtoti – ar pamatbrīvībām –, būs atkarīga Eiropas futbola nākotne.

3. Šo lūgumu iesniegusi *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa, Spānija) par strīdu starp Starptautisko Futbola asociāciju federāciju (*Fédération internationale de football association; FIFA*) un Eiropas Futbola asociāciju savienību (*Union of European Football Associations; UEFA*) un *European SuperLeague Company SL* (turpmāk tekstā – “*ESLC*”) – komercsabiedrību, kuras mērķis ir organizēt un komercializēt jaunas Eiropas futbola sacensības, kas ir alternatīvas vai konkurējošas sacensības attiecībā pret līdz šim abu minēto organizāciju rīkotajām un komercializētajām sacensībām, par *FIFA* un *UEFA* publiskajiem paziņojumiem, kuros pausts to atteikums atļaut šīs jaunās sacensības, un brīdinājumu, ka ikviens spēlētājs vai klubs, kas tajās piedalīsies, tiks izslēgts no *FIFA* un *UEFA* rīkotajām sacensībām.

II. Atbilstošās tiesību normas

A. FIFA pieņemtie noteikumi

4. *FIFA* statūtu 22. pantā ir noteikts:

“1. Vienam kontinentam piederīgās asociācijas, kas ir [*FIFA*] biedres, ir apvienotas šādās *FIFA* atzītās konfederācijās:

[..]

c) *Union of European Football Associations* [Eiropas Futbola asociāciju savienībā] – *UEFA*

[..].

2. *FIFA* izņēmuma kārtā var atļaut konfederācijai par biedri pieņemt tādu asociāciju, kura ģeogrāfiski atrodas citā kontinentā un kura nav saistīta ar šā kontinenta konfederāciju. Tam ir nepieciešams attiecīgās ģeogrāfiskās konfederācijas atzinums.

3. Katrai konfederācijai ir šādas tiesības un pienākumi:

- a) ievērot un nodrošināt *FIFA* statūtu, noteikumu un lēmumu ievērošanu;
- b) cieši sadarboties ar *FIFA* visās jomās, kas saistītas ar 2. pantā minētā mērķa sasniegšanu un starptautisko sacensību organizēšanu;
- c) organizēt pašai savas starpklubu sacensības saskaņā ar starptautisko grafiku;
- d) organizēt visas starptautiskās sacensības saskaņā ar starptautisko grafiku;
- e) pārliecināties, ka bez tās un *FIFA* piekrišanas netiek veidota neviena starptautiska līga vai analogs klubu vai līgu grupējums;

³ Skat. Eiropas Parlamenta 2021. gada 23. novembra Rezolūciju par ES politiku sporta jomā: novērtējums un iespējamā attīstība (2021/2058(INI)).

f) pēc *FIFA* lūguma piešķirt asociācijai, kas vēl nav uzņemtas, pagaidu biedres statusu, kas tai dod tiesības piedalīties sacensībās un konferencēs;

[..]

j) izņēmuma kārtā un pēc vienošanās ar *FIFA* atļaut citā konfederācijā ietilpstošai asociācijai (vai minētajai asociācijai piederīgiem klubiem) piedalīties tās organizētajās sacensībās;

k) pēc kopīgas vienošanās ar *FIFA* veikt visus pasākumus, kas vajadzīgi futbola attīstībai attiecīgajā kontinentā, piemēram, organizēt attīstības programmas, kursus, konferences u.t.t.;

[..].”

5. Šo statūtu 67. panta 1. punktā ir noteikts:

“*FIFA*, tās dalībasociācijas un dalībkonfederācijas ir visu to tiesību sākotnējās īpašnieces – bez satura, laika, vietas un tiesību ierobežojuma –, kas var rasties no sacensībām un citiem pasākumiem, kuri ir to attiecīgajā jurisdikcijā [..].”

6. Minēto statūtu 68. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Tikai *FIFA*, tās dalībasociāciju un dalībkonfederāciju kompetencē ir atļaut to jurisdikcijā esošu spēļu un pasākumu pārraidīšanu, konkrēti, ar audiovizuāliem līdzekļiem, turklāt bez ierobežojumiem attiecībā uz vietu, saturu, datumu, tehniku vai tiesībām.”

7. To pašu statūtu 71. pantā ir noteikts:

“1. Valdes kompetencē ir izdot visus noteikumus par starptautisko sacensību un spēļu organizēšanu, kurās piedalās reprezentatīvas komandas, līgas, klubi un/vai improvizētas komandas. Neviens spēle vai sacensības nedrīkst notikt bez iepriekšējas *FIFA*, konfederāciju un/vai attiecīgās dalībasociācijas atļaujas. Noteikumus reglamentē Starptautisko spēļu nolikums.

2. Valde var izdot tiesību normas par šādām spēlēm un sacensībām.

3. Valde nosaka kritērijus, lai atļautu īpašas situācijas, kas nav paredzētas Starptautisko spēļu nolikumā.

4. Izņemot Starptautisko sacensību reglamentā paredzētās pilnvaras, *FIFA* var pieņemt galīgu lēmumu par ikvienas starptautiskas spēles vai sacensību atļaušanu.”

8. *FIFA* statūtu 72. pants ir izteikts šādā redakcijā:

“1. Neviens spēlētājs vai komanda, kas ir piederīgs dalībasociācijai vai provizoriski uzņemtai dalībkonfederācijai, bez vienošanās ar *FIFA* nedrīkst nedz spēlēt spēli, nedz uzturēt sporta attiecības ar citu spēlētāju vai komandu, kas nav piederīga *FIFA* biedrei vai provizoriski uzņemtai dalībkonfederācijai.

2. Dalībasociācijas un to klubi nav pilnvaroti spēlēt citas dalībasociācijas teritorijā bez tās atļaujas.”

9. Šo statūtu 73. pantā asociācijām, līgām vai klubiem, kas ir kādas dalībasociācijas biedri, ir aizliegts pievienoties citai dalībasociācijai vai piedalīties sacensībās tās teritorijā, izņemot ārkārtas apstākļos un ar tieši formulētu *FIFA* un attiecīgās konfederācijas piekrišanu.

B. UEFA pieņemtie noteikumi

10. Tāpat kā *FIFA* statūtos, arī *UEFA* statūtu 49.–51. pantā [*UEFA*] ir piešķirts monopols attiecībā uz starptautisko sacensību organizēšanu Eiropā un iespēja aizliegt šādu sacensību organizēšanu bez *UEFA* iepriekšējas atļaujas.

Konkrētāk, šie panti ir formulēti šādi:

“49. pants – Sacensības

1. Vienīgi *UEFA* lemj par tādu starptautisku sacensību rīkošanu un atcelšanu Eiropā, kurās piedalās tai piederīgās asociācijas un/vai to klubi. Šis noteikums neskar *FIFA* rīkotās sacensības.

[..]

3. Spēles, sacensības vai starptautiskie turnīri, kurus *UEFA* nerīko, bet kas notiek *UEFA* teritorijā, ir nepieciešama iepriekšēja atļauja no *FIFA* un/vai *UEFA* un/vai attiecīgajām dalīborganizācijām (asociācijām) atbilstoši *FIFA* starptautisko spēļu reglamentam un papildu īstenošanas noteikumiem, kurus pieņēmusi *UEFA* Izpildkomiteja.

50. pants – Sacensību reglaments

1. Izpildkomiteja izdod reglamentus, kuros izklāstīti noteikumi par dalību *UEFA* sacensībās un to rīkošanu. Šajos reglamentus paredz skaidru un pārredzamu kārtību iepirkumu konkursu rīkošanai saistībā ar *UEFA* sacensībām, tostarp finālsacensībām.

[..]

2. Asociācijas un to klubi, reģistrējoties dalībai, apņemas ievērot šos statūtus, reglamentus un atbildīgo institūciju lēmumus.

3. Pielaiide jebkuras asociācijas vai kluba, kas tieši vai netieši iesaistījies nelikumīgās darbībās, lai ietekmētu valsts vai starptautiska mēroga spēļu rezultātu, dalībai *UEFA* sacensībās var tikt atteikta; šāds atteikums stājas spēkā nekavējot. Par šādām darbībām iespējams piemērot disciplinārsodus.

51. pants – Aizliegtas attiecības

1. Nav atļauta nedz tieša, nedz netieša *UEFA* dalīborganizāciju (asociāciju) vai līgu, vai klubu grupējumu vai alianšu veidošana, ja vien *UEFA* nav izsniegusi attiecīgu atļauju.

2. *UEFA* dalīborganizācijas (asociācijas) un ar tām saistītās līgas un klubi nevar nedz piedalīties spēlēs, nedz tās rīkot ārpus savas teritorijas, ja vien nav saņemta attiecīgās biedrorganizācijas atļauja.”

III. Pamatlieta, prejudiciālie jautājumi un tiesvedība Tiesā

11. *FIFA*, kas ir Šveices privāttiesību subjekts, ir pasaules futbola izpildinstitūcija, kuras mērķis būtībā ir popularizēt futbolu un organizēt savas starptautiskās sacensības. Tā sastāv no nacionālajām dalīborganizācijām [un] atzīst arī tādu reģionālo futbola konfederāciju, tostarp *UEFA*, pastāvēšanu, kuras nav *FIFA* biedres. Savukārt profesionālie futbola klubi ir netieši *FIFA* biedri, jo tiem var piemērot *FIFA* noteiktos disciplināros pasākumus. Asociācijām (federācijām), konfederācijām un klubiem ir jāievēro *FIFA* pieņemtie noteikumi.

12. *UEFA* arī ir Šveices privāttiesību subjekts, kas ir futbola vadošā iestāde Eiropas mērogā. Tās galvenie uzdevumi ir uzraudzīt un kontrolēt futbola attīstību visās formās Eiropas mērogā. Nacionālās līgas un Eiropas klubi ir netieši *UEFA* biedri; asociācija organizē šo klubu, kā arī nacionālo komandu starptautiskās sacensības.

13. Saskaņā ar attiecīgi *FIFA* un *UEFA* statūtiem tām ir monopoltiesības atļaut un organizēt starptautiskās profesionālā futbola sacensības Eiropā.

14. *ESLC* ir saskaņā ar Spānijas tiesībām dibināta komercsabiedrība, kura īsteno projektu par pirmo ikgadējo Eiropas futbola sacensību organizēšanu, kas pastāvētu neatkarīgi no *UEFA*, ar nosaukumu *ESL*. Šīs komercsabiedrības akcionāri ir prestiži Eiropas futbola klubi. Tās vadības modelis ir balstīts uz “daļēji atvērtu” dalības sistēmu, kura apvieno, pirmkārt, divpadsmit līdz piecpadsmit profesionālus futbola klubus, kuriem ir pastāvīga biedra statuss, un, otrkārt, vēl nosakāmu skaitu profesionālu futbola klubu, kas atlasīti saskaņā ar noteiktu procedūru un kuriem ir “kvalificējušos klubu” statuss.

15. Viens no nosacījumiem, kas novilcina šā projekta īstenošanu ir šāds: *FIFA* un/vai *UEFA* atzītu *ESL* kā jaunas sacensības, kas ir saderīgas ar to statūtiem, vai – alternatīvi – tiesas un/vai administratīvās iestādes sniegtu juridisku aizsardzību, lai dibinātājkлубi varētu piedalīties *ESL*, vienlaikus turpinot dalību savās attiecīgajās nacionālajās līgās, to sacensībās un turnīros.

16. Pēc paziņojuma par *ESL* izveidi *FIFA* un *UEFA* 2021. gada 21. janvārī publicēja kopīgu paziņojumu, kurā pauda atteikšanos atzīt šo jauno tiesību subjektu un brīdināja, ka ikviens spēlētājs vai klubs, kas piedalīsies šajās jaunajās sacensībās, tiks izslēgts no *FIFA* un tās konfederāciju organizētajām sacensībām. Ar citu, 2021. gada 18. aprīļa paziņojumu, šo paziņojumu apstiprināja *UEFA* un nacionālās dalīborganizācijas, atkārtoti norādot, ka pret *ESL* biedriem var tikt noteikti disciplinārie pasākumi. Šie disciplinārie pasākumi tostarp nozīmēot klubu un spēlētāju, kas ir *ESL* biedri, izslēgšanu no atsevišķām nozīmīgām Eiropas un pasaules sacensībām.

17. Pēc tam, kad *ESLC*, kura uzskatīja, ka *FIFA* un *UEFA* rīcība ir kvalificējama kā “pretkonferences” rīcība, kas nav saderīga ar LESD 101. un 102. pantu, vērsās iesniedzējtiesā *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa), kura attiecīgi 2021. gada 19. un 20. aprīlī nosprieda, ka [*ESLC*] prasība ir pieņemama, un pēc tam bez debatēm, kas būtu balstītas uz sacīkstes principa, noteica aizsardzības pasākumu kopumu. Šo pasākumu nolūks pēc būtības bija novērst jebkādu *FIFA* vai *UEFA* rīcību, kas būtu vērsta pret *ESL* projekta sagatavošanu un īstenošanu, kā arī pret klubu un spēlētāju dalību tajā, piemērojot disciplinārus sodus vai citas sankcijas, proti, izslēgšanu no dalības *UEFA* vai *FIFA* rīkotās sacensībās.

18. Pamatojot savu lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, iesniedzējtiesa, definējusi saimniecisko darbību, kā arī konkrētos materiālos un ģeogrāfiskos tirgus, proti, no vienas puses, starptautisko futbola sacensību organizēšanu un komercializāciju Eiropā un, no otras puses, dažādu ar tām saistīto sporta tiesību izmantošanu, uzskatīja, ka *FIFA* un *UEFA* katrā no šiem tirgiem ir monopolstāvoklī vai vismaz dominējošā stāvoklī. Šajos apstākļos minētajai tiesai ir šaubas par atsevišķu *FIFA* un *UEFA* statūtu normu, kā arī šo federāciju izteikto draudu un brīdinājumu piemērot sankcijas atbilstību Savienības tiesību normām, pirmkārt, attiecībā uz LESD 102. pantā paredzēto dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas aizliegumu, otrkārt, attiecībā uz LESD 101. pantā paredzēto aizliegumu noslēgt pret konkurenci vērstas aizliegtās vienošanās un, treškārt, attiecībā uz dažādām LESD garantētajām pamatbrīvībām, ciktāl tās varētu tikt izmantotas, lai vājinātu jebkādu privātu iniciatīvu, kas varētu būt konkurētspējīga futbola sacensību jomā.

19. Šādos apstākļos *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādus prejudiciālus jautājumus:

- “1) Vai LESD 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka minētais pants aizliedz tādu dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu, kas izpaužas tādējādi, ka *FIFA* un *UEFA* savos statūtos (konkrēti *FIFA* statūtu 22. pantā un 71. līdz 73. pantā, *UEFA* statūtu 49. un 51. pantā, tāpat kā ikvienā līdzīga satura pantā, kas ietverts dalībasociāciju un nacionālo līgu statūtos) ir noteikušas, ka tālab, lai kāda trešā organizācija varētu rīkot tādas jaunas visas Eiropas klubu sacensības kā [ESL], tai ir iepriekš jāsaņem atļauja no šīm organizācijām, kuras pašas ir sev piešķirušas ekskluzīvu kompetenci organizēt vai atļaut klubu starptautiskās sacensības Eiropā, it īpaši apstākļos, kad nepastāv uz objektīvu, pārskatāmu un nediskriminējošu kritēriju pamata noteikta procedūra, un ņemot vērā interešu konfliktu, kurā iespējami nonāk gan *FIFA*, gan *UEFA*?
- 2) Vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka minētais pants aizliedz *FIFA* un *UEFA* savos statūtos (konkrēti *FIFA* statūtu 22. pantā un 71. līdz 73. pantā, *UEFA* statūtu 49. un 51. pantā, tāpat kā ikvienā līdzīga satura pantā, kas ietverts dalībasociāciju un nacionālo līgu statūtos) prasīt, ka tālab, lai kāda trešā organizācija varētu rīkot tādas jaunas visas Eiropas klubu sacensības kā [ESL], tai ir iepriekš jāsaņem atļauja no šīm organizācijām, kuras pašas ir sev piešķirušas ekskluzīvu kompetenci organizēt vai atļaut starptautiskās sacensības Eiropā, it īpaši apstākļos, kad nepastāv uz objektīvu, pārskatāmu un nediskriminējošu kritēriju pamata noteikta procedūra, un ņemot vērā interešu konfliktu, kurā iespējami nonāktu gan *FIFA*, gan *UEFA*?
- 3) Vai [LESD 101. un 102. pants] ir jāinterpretē tādējādi, ka minētie panti aizliedz tādu *FIFA*, *UEFA*, to dalībfederāciju un/vai nacionālo līgu rīcību, kas izpaužas kā draudi piemērot sankcijas pret [ESL] dalībklubiem un/vai to spēlētājiem, tāpēc ka šīm sankcijām var būt atturoša ietekme? Gadījumā, ja tiek piemērotas sankcijas, kas izpaužas kā izslēgšana no sacensībām vai aizliegums piedalīties atlases spēlēs, vai šīs sankcijas, kas nav balstītas uz objektīviem, pārskatāmiem un nediskriminējošiem kritērijiem, ir [LESD 101. un 102. panta] pārkāpums?
- 4) Vai [LESD 101. un 102. pants] ir jāinterpretē tādējādi, ka ar tiem ir nesaderīgi *FIFA* statūtu 67. un 68. panta noteikumi, ciktāl tie identificē *UEFA* un tās nacionālās dalībfederācijas kā “visu no to jurisdikcijā esošajām sacensībām [...] izrietošo tiesību sākotnējās īpašnieces”, atņemot dalībklubiem un jebkuram alternatīvu sacensību organizētājam šo tiesību sākotnējās īpašumtiesības, patvaļīgi uzņemoties ekskluzīvu atbildību par to komercializāciju?

- 5) Vai – gadījumā, ja *FIFA* un *UEFA* kā organizācijas, kas pašas sev piešķirušas ekskluzīvu kompetenci organizēt un atļaut futbola klubu starptautiskās sacensības Eiropā, pamatojoties uz minētajiem statūtu noteikumiem, aizliedz superlīgas norisi vai pretojas tai LESD, 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka uz šiem konkurences ierobežojumiem var tikt attiecināts šajā tiesību normā paredzētais izņēmums, ņemot vērā, ka ar tiem tiek būtiski ierobežota izstrāde, tiek kavēta *FIFA/UEFA* piedāvātajai produkcijai alternatīvas produkcijas parādīšanās tirgū un tiek ierobežota inovācija, liedzot citus tās formātus un paveidus, likvidējot iespējamo konkurenci tirgū un ierobežojot patērētāja izvēles iespējas? Vai [šiem] ierobežojum[iem] varētu būt objektīvs attaisnojams, kura dēļ varētu uzskatīt, ka nav dominējošā stāvokļa ļaunprātīgas izmantošanas LESD 102. panta izpratnē?
- 6) Vai LESD 45., 49., 56. pants un/vai 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka par kādas šajās tiesību normās paredzētās pamatbrīvības ierobežojumu ir uzskatāms tāds noteikums kā *FIFA* un *UEFA* statūtos (konkrēti *FIFA* statūtu 22. un 71. līdz 73. pantā, *UEFA* statūtu 49. un 51. pantā, tāpat kā ikvienā līdzīga satura pantā, kas ietverts dalībasociāciju un nacionālo līgu statūtos) ietvertais, saskaņā ar kuru dalībvalsts uzņēmējam, kas vēlas izveidot tādas visas Eiropas klubu sacensības kā [*ESL*], ir no šīm organizācijām iepriekš jāsaņem atļauja?”

20. Rakstveida apsvērumus pamatlietas dalībnieces statusā Tiesai ir iesniegusi *ESLC*, *A22 Sports Management SL* (turpmāk tekstā – “*A22*”) ⁴, *FIFA*, *UEFA* un *Liga Nacional de Fútbol Profesional (LNFP)* ⁵. Rakstveida apsvērumus par visiem uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem vai to daļām iesniedza arī Spānijas, Čehijas, Dānijas, Īrijas, Francijas, Horvātijas, Itālijas, Latvijas, Luksemburgas, Ungārijas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovākijas, Zviedrijas un Islandes valdības, kā arī Eiropas Komisija. Tiesas sēdē mutvārdu paskaidrojumu uzklaušīšanai, kura notika 2022. gada 11. un 12. jūlijā, *ESLC*, *A22*, *FIFA*, *UEFA*, *LNFP*, *Real Federación Española de Fútbol (RFEF)* ⁶, Spānijas, Čehijas, Dānijas, Vācijas, Igaunijas, Īrijas, Grieķijas, Francijas, Horvātijas, Itālijas, Kipras, Latvijas, Ungārijas, Maltas, Austrijas, Polijas, Portugāles, Rumānijas, Slovēnijas, Zviedrijas un Norvēģijas valdības, kā arī Eiropas Komisija sniedza mutvārdu apsvērumus.

IV. Juridiskā analīze

A. Par prejudiciālo jautājumu pieņemamību

21. Jānorāda, ka lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu pieņemamību trijos aspektos ir apstrīdējušas *UEFA* un *LNFP*, kā arī pilnībā vai daļēji dažas ieinteresētās personas, proti, Īrijas, Francijas, Ungārijas, Rumānijas un Slovākijas valdības.

22. Pirmām kārtām, attiecībā uz argumentu par iespējamo pamatlietas hipotētiskumu ⁷, manuprāt, ir lietderīgi atgādināt, ka tās avots ir *FIFA* un *UEFA* publiski paustie iebildumi pret *ESLC* paziņoto projektu. Apstāklis, ka šis projekts tā paziņošanas brīdī bijis ieceres stadijā un pēc tam tika apturēts, nekādi nemaina šos iebildumus, kas pamatoti ar daļu no šo abu organizāciju noteikumiem, kuru saderību ar konkurences noteikumiem apšaubā iesniedzējtiesa. Turklāt nekas

⁴ *A22* sevi pasniedz kā komercsabiedrību, kas sniedz pakalpojumus, kuri saistīti ar starptautisku futbola sacensību organizēšanu un vadīšanu, un kas vēlas iekļūt šo sacensību organizēšanas un komercializēšanas tirgū saistībā ar *ESL* projekta ieceri un īstenošanu.

⁵ *LNFP* sevi pasniedz kā likumiski atzītu biedrību, kuras biedri ir visi profesionālie futbola klubi, kas spēlē Spānijas Nacionālās līgas čempionāta pirmajā un otrajā divīzijā.

⁶ *RFEF* ir Spānijas nacionālā futbola federācija.

⁷ Īrijas, Francijas, Ungārijas un Rumānijas valdības norāda uz šā strīda hipotētiskumu.

nepierāda, ka *ESLC* būtu beigusi pastāvēt vai būtu atsaukusi prasību, uz kuru ir balstīta pamatlieta. Tādēļ šķiet, ka strīds pastāvēja un turpinājās, tāpat kā pastāvēja un turpinājās ar to saistīto saimniecisko tiesību jautājumu nozīmīgums.

23. Otrām kārtām, attiecībā uz lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu, kas neatbilst prasībām par to tiesisko regulējumu un faktiskajiem apstākļiem, saistībā ar kuriem iesniedzējtiesa šaubās par Savienības tiesību interpretāciju⁸, lai gan šajā lūgumā nav aplūkoti visi tiesību jautājumi, kādus rada saikne starp sporta aktivitātēm, šo aktivitāšu regulējumu un Savienības saimnieciskajām tiesībām, iesniedzējtiesas uzdotie jautājumi ir izklāstīti sīki un argumentēti, un tos apstiprina precīzas atsauces uz faktiskajiem un tiesību apstākļiem, kuri tai ir šķituši būtiski. Pats fakts, ka minētajā lūgumā ir ietvertas tādas norādes un vērtējumi, par kuru pareizību notiek debātes, vēl nepadara šo lūgumu par pilnībā vai daļēji nepieņemamu.

24. Visbeidzot trešām kārtām, lūgumā sniegt prejudiciālu nolēmumu esot pieļauti procesuāli pārkāpumi, citastarp saistībā ar tiesvedības nodrošināšanas pasākumiem, un trūkstot uz sacīkstes principu balstītu debāšu⁹. Tomēr apstākļi, ka Tiesā ir iesniegta lieta aizsardzības vai preventīva rakstura tiesvedības iepriekšējas izskatīšanas stadijā, nenozīmē, ka šis lūgums būtu nepieņemams, ja vien iesniedzējtiesa ir izklāstījusi iemeslus, kuru dēļ [ši tiesvedība] ir nepieciešama, lai iesniedzējtiesa varētu pieņemt spriedumu, un savā lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu ir izpildījusi pārējās gan formālās, gan materiālās prasības.

B. Ievadapsvērumi

25. Ar prejudiciālajiem jautājumiem iesniedzējtiesa aicina Tiesu pēc būtības lemt par to, vai daži *FIFA* un *UEFA* kā organizāciju, kas veic futbola pārvaldību visos aspektos attiecīgi pasaules un Eiropas mērogā, statusā pieņemtie noteikumi, kuri attiecas uz futbola sacensību organizēšanu un komercializāciju Eiropā, ir saderīgi ar konkurences noteikumiem, kā arī – pakārtoti – ar Līgumā par ES darbību garantētajām saimnieciskajām pamatbrīvībām.

26. Pirms prejudiciālos jautājumu izvērtēšanas, manuprāt, būtu lietderīgi sniegt apsvērumus par attiecībām starp sportu un ES tiesībām.

1. Par LESD 165. pantu un “Eiropas sporta modeli”

27. Lai gan sākotnēji Eiropas Savienības dibināšanas līgumi uz sportu neattiecās, tā savdabības nostiprināšana un iekļaušana LESD 165. pantā ar Lisabonas līgumu bija Savienības iestāžu veicinātas un sekmētas attīstības rezultāts.

28. LESD 165. pantā ir ņemta vērā sporta aktivitāšu ievērojamā sociālā loma Savienībā¹⁰; tajā ir paredzēts ne tikai tas, ka “Savienība palīdz risināt Eiropas sporta nozares jautājumus, ņemot vērā šīs nozares īpatnības, tās struktūras, kas balstās uz brīvprātīgu darbību, un tās sociālo un audzinošo nozīmi” (1. punkts), bet arī to, ka Savienības rīcības mērķi ir “attīstīt Eiropas dimensiju sportā, veicinot taisnīgumu un atklātību sporta sacensībās un sadarbību starp struktūrām, kas ir atbildīgas par sportu, kā arī sargājot sportistu [...] fizisko un morālo integritāti” (2. punkts).

⁸ Francijas, Ungārijas, Rumānijas un Slovākijas valdības pauž šaubas par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu saturu.

⁹ Slovākijas valdība uzskata, ka saistībā ar lūguma sniegt prejudiciālu nolēmumu iesniegšanu ir pieļauti vairāki procesuālo normu pārkāpumi.

¹⁰ Skat. spriedumu, 1995. gada 15. decembris, *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106. punkts).

29. Turklāt LESD 165. panta formulējumā ir izkristalizēti secinājumi, kuri izdarīti virknē iniciatīvu, ko Savienības iestādes veikušas kopš [20. gadsimta] 90. gadiem pēc Tiesas pasludinātajiem spriedumiem – un it īpaši pēc sprieduma *Bosman*¹¹ – saistībā ar Eiropas sporta politikas izveidi. Tādējādi sākotnējie pamati sporta savdabības atzīšanai tika ielikti līdz ar Kopējo deklarāciju par sportu, kas pievienota Amsterdamas līgumam¹², pēc tam – Komisijas ziņojumā¹³, kurā atzīta sporta savdabība, it īpaši saistībā ar konkurences tiesību piemērošanu¹⁴. Balstoties uz šo ziņojumu, Eiropadomes Nicas deklarācijā tika iezīmēts vēl viens papildu solis sporta savdabības atzīšanā, proti, lai saglabātu sporta sociālo lomu, tika formulēts Kopienas pienākums savā darbībā ņemt vērā sporta sociālās, audzinošās un kultūras funkcijas atbilstoši dažādām Līguma normām¹⁵. Pēc šīs iniciatīvas Komisija 2007. gadā pieņēma Balto grāmatu par sportu¹⁶, kas bija pēdējais posms pirms 2009. gada, kad Lisabonas līgumā tika iekļauts 165. pants.

30. Šajā 165. pantā turklāt ir pausta “Eiropas sporta modeļa”, kam raksturīgas daudzas sastāvdaļas, kuras attiecas uz vairākām sporta disciplīnām Eiropas kontinentā, kuru vidū ir futbols, “konstitucionāla” atzīšana. Šis modelis ir balstīts, pirmkārt, uz *piramīdveida struktūru*, kuras pamatā ir amatieru sports, bet virsotnē – profesionālais sports. Otrkārt, tās galveno mērķu vidū ir mērķis veicināt *atvērtas sacensības*, kas ir pieejamas visiem, pateicoties pārskatāmai sistēmai, kurā pārceļšana augstākā un zemākā līgā saglabā konkurētspējīgu līdzsvaru un dod priekšroku sporta nopelniem, kas arī ir minētā modeļa būtiska sastāvdaļa. Visbeidzot, tas ir balstīts uz *finansiālās solidaritātes shēmu*, kas ļauj elites notikumu un aktivitāšu radītos ienākumus pārdalīt un no jauna ieguldīt zemākos sporta līmeņos.

31. Sporta federācijām ir būtiska loma “Eiropas sporta modeli”, it īpaši no organizatoriskā skatpunkta, lai nodrošinātu noteikumu, kuri reglamentē attiecīgās sporta disciplīnas, ievērošanu un vienveidīgu piemērošanu. Šo lomu turklāt ir atzinusi Tiesa, kura ir nospriedusi, ka sporta federācijām ir jāizdod sporta disciplīnas organizēšanai piemēroti noteikumi un ka šāda uzdevuma uzticēšanu sporta federācijām principā attaisno tas, ka šīm federācijām ir zināšanas par pieredze, kas vajadzīgas šāda uzdevuma izpildei¹⁷. Tradicionāli organizētas pēc principa “viena vienīga vieta” (*Ein-Platz-Prinzip*), saskaņā ar kuru federācijas savā ģeogrāfiskajā teritorijā īsteno monopolu attiecībā uz sporta pārvaldību un organizēšanu, tomēr šis modelis tiek apstrīdēts.

32. Tāpat jānorāda, ka “Eiropas sporta modelis” nav statisks. Proti, Eiropas sporta struktūras un to pārvaldības veids attīstās – bieži vien citu, ārpus Eiropas kontinenta izveidotu, modeļu ietekmē. Tādējādi, ņemot vērā Eiropas sporta struktūru dažādību, būtu grūti sīki noteikt unikālu un vienādotu sporta organizēšanas modeli Eiropā. Pastāv citi individuālo un kolektīvo sporta veidu pārvaldības modeļi, kas atsevišķos aspektos, ņemot vērā to tehniskās iezīmes un to organizēšanu, atšķiras no modeļa, uz kādu pašlaik ir balstīts Eiropas futbols¹⁸. Tomēr dažādu sporta modeļu

¹¹ Spriedums, 1995. gada 15. decembris (C-415/93, EU:C:1995:463).

¹² 29. deklarācija par sportu, 1997. gada 2. oktobris (OV 1997, C 340, 136. lpp.).

¹³ Komisijas ziņojums Eiropadomei ar mērķi saglabāt esošās sporta struktūras un saglabāt sporta sociālo funkciju Kopienas ietvaros, 1999. gada 10. decembris (turpmāk tekstā – “Helsinku ziņojums par sportu”), COM(1999) 644, galīgā redakcija.

¹⁴ Šā ziņojuma 4.2.1. punktā citastarp bija precizēts, ka, piemērojot Līguma konkurences noteikumus sporta jomā, ir jāņem vērā sporta savdabība, it īpaši sporta aktivitāšu un to radīto saimnieciskās darbības savstarpējā atkarība, vienlīdzīgu iespēju princips, kā arī sacensību rezultātu nenoteiktības princips.

¹⁵ Eiropadomes Nicas sanāksme, 2000. gada 7.–9. decembris, prezidentūras secinājumi, IV pielikums, Deklarācija par sporta savdabību un sociālo funkciju Eiropā, kas jāņem vērā, īstenojot kopējo politiku, 1. punkts.

¹⁶ Baltā grāmata par sportu, 2007. gada 11. jūlijs, COM(2007) 391, galīgā redakcija.

¹⁷ Spriedums, 2000. gada 11. aprīlis, *Deliège* (C-51/96 un C-191/97, EU:C:2000:199, 67. un 68. punkts).

¹⁸ Šajā ziņā konstatējams, ka slēgtu (vai “daļēji atvērtu”) līgu izveide atsevišķās sporta disciplīnās Eiropā, šķiet, ir pamatota ar to, ka šo līgu popularitāte dažādās dalībvalstīs ievērojami atšķiras, jo gan no sporta skatpunkta (it īpaši, lai izveidotu konkurētspējīgu līdzsvaru starp dažādiem klubiem), gan no komerciālā skatpunkta (jo saimnieciskā ieinteresētība šādos notikumos ir ierobežotāka) tāds sacensību formāts, kurā klubu dalība ir ierobežota, šķiet visiederīgākais.

parādīšanās Eiropā nevar nedz radīt šaubas par LESD 165. pantā minētajiem principiem, nedz prasīt veikt pielāgojumus ar mērķi “vienādot” dažādos modeļus, kuri pastāv līdzās, un – vēl jo mazāk – likvidēt “struktūras, kas balstās uz brīvprātīgu darbību”.

2. Par iebildumiem pret “Eiropas sporta modeli”

33. Kā konstatēts šo secinājumu 30. punktā, “Eiropas sporta modelim” it īpaši ir raksturīga tādu sacensību atvērtība, kurās dalība ir balstīta uz “sporta nopelniem”, izmantojot pārceļšanas augstākā un zemākā līgā sistēmu. Tādējādi tas atšķiras no Ziemeļamerikas modeļa, kas ir balstīts galvenokārt uz sacensībām vai “slēgtajām” līgām, kurās ir garantēta iepriekš noteikta franšīzi saņēmušiem uzņēmumiem piederošu klubu dalība, un kas ir balstīts uz tiesībām uz maksas ieeju¹⁹. Varētu piebilst, ka, tieši reaģējot uz pārējiem pastāvošajiem modeļiem, Savienības likumdevējs ir nolēmis iekļaut Līgumā jēdzienu “Eiropas sporta modelis”, lai to skaidri nošķirtu no pārējiem modeļiem un nodrošinātu tā aizsardzību, pieņemot LESD 165. pantu.

34. Ja būtu citādi, šim pantam nebūtu jēgas. Ir acīmredzams, ka šis pants nav ieviests tikai tādēļ, lai aizsargātu amatieru sportu. Proti, nav prasīta nekāda institucionālā garantija, un, konkrēti, Līguma par ES darbību līmenī, lai jebkura persona varētu sportot individuāli vai veidot amatieru sporta asociācijas. Minētais pants tika iekļauts tieši tādēļ, ka sports vienlaikus ir joma, kurā tiek veikta nozīmīga saimnieciskā darbība. Tātad LESD 165. panta ieviešanas mērķis ir uzsvērt šīs saimnieciskās darbības īpašo sociālo raksturu, kas var attaisnot atšķirīgu attieksmi atsevišķos aspektos. Konkrētāk – ir jānorāda, ka vārdi, kas ir mērķtiecīgi izmantoti šā panta formulējumā (tostarp vārdi “struktūras, kas balstās uz brīvprātīgu darbību”, “sociālā nozīme”, “Eiropas dimensija sportā”, “taisnīgums un [...] atklātība sporta sacensībās”, “sadarbība starp struktūrām, kas ir atbildīgas par sportu”), ilustrē šā modeļa savdabību, kuru Savienības likumdevējs vēlas aizsargāt.

35. LESD 165. pantu, protams, nevar interpretēt izolēti, neievērojot LESD 101. un 102. pantā paredzētās prasības, kuras ir jāpiemēro arī sporta jomā (it īpaši, ja attiecīgajām darbībām ir saimniecisks aspekts). Tā tas ir arī attiecībā uz konkurences tiesību normu piemērošanu šajā jomā. Taču LESD normu piemērošana sporta jomā nevar aprobežoties vienīgi ar LESD 101. un 102. pantu, jo LESD 165. pants var tikt izmantots arī kā standarts iepriekš minēto konkurences tiesību normu interpretācijā un piemērošanā. Tādējādi LESD 165. pants savā jomā ir speciālā norma attiecībā pret vispārīgajām normām, proti, LESD 101. un 102. pantu, kuri ir piemērojami jebkurai saimnieciskajai darbībai. Nevienā LESD normā *ab initio* nav prasīta ekskluzīva vai dominējoša piemērošana attiecībā pret pārējām normām, turklāt to attiecības reglamentē specialitātes princips. Turklāt LESD 165. pants pēc savas būtības ir “horizontāla” norma, jo tā ir jāņem vērā citu Savienības politiku īstenošanā. Bez tam atbilstoši LESD 7. pantam Savienības dažādās politikas ir jāīsteno saskanīgi, ņemot vērā to mērķu kopumu, kurus Savienība vēlas sasniegt.

36. Šajā ziņā piebilde, ka šo secinājumu 33. punktā minēto “alternatīvo modeļu” ietekme, kā arī sporta ekonomikas liberalizācija ir izraisījušas protestus pret atsevišķu Eiropas sporta federāciju īstenoto monopolu, it īpaši attiecībā uz ienesīgāko sacensību organizēšanu un komerciālo izmantošanu. No saimnieciskā skatpunkta šo “separātisko” kustību – ko bieži vien ierosina klubi, kuri ir piederīgi šīm sporta federācijām, – galvenais mērķis ir bijis maksimāli palielināt finanšu ienākumus, ko rada šo sacensību komerciālā izmantošana, mainot šo sacensību, kuras līdz tam ir

¹⁹ Tā ir ar Amerikas galveno sporta veidu nacionālajām līgām: *National Basketball Association (NBA)* – basketbolam, *National Football League (NFL)* – amerikāņu futbolam, *Major League Baseball (MLB)* – beisbolam un *National Hockey League (NHL)* – hokejam.

atradušās šo federāciju aizgādībā, struktūru un organizēšanas modeli. Attiecībā uz Eiropas futbolu vēlme izveidot slēgtu (vai “daļēji atvērtu”) līgu vai sacensības nav jauna, kā liecina gadu desmitos, kuri sākās 1990. un 2000. gadā, parādījušies mēģinājumi izveidot ar *UEFA* sacensībām konkurējošas sacensības, un kuri tomēr nekonkretizējās²⁰.

37. No juridiskā skatpunkta – iebildums pret sporta federāciju pārvaldības modeli bieži vien ir ticis balstīts uz konkurences tiesību jomu. Tādējādi valstu konkurences iestādēs, Komisijā un valstu tiesās pamatā ir izvirzīti iebildumi pret to, ka sporta federācijas apvieno dubultu – regulatora un saimnieciskās darbības veicēja – lomu, pret atsevišķu sporta sacensību organizēšanas tirgu monopolistisko struktūru un ar to saistīto tiesību komercializāciju, kā arī pret šo federāciju atteikšanos atļaut neatkarīgu sacensību organizēšanu un tātad atteikšanos atļaut attiecīgajos tirgos ienākt jauniem konkurentiem.

38. Tieši šādā skatījumā šajā lietā *ESLC* iebildums pret futbola sacensību organizēšanas modeli un to komercializāciju no *UEFA* un *FIFA* puses galvenokārt ir balstīts uz konkurences tiesībām.

3. Par sporta un “Eiropas sporta modeļa” savdabības ņemšanu vērā konkurences stāvokļa izvērtējumā

39. No Tiesas vēsturiskās un pastāvīgās judikatūras izriet, ka uz sportu, lai gan tā savdabība ir tikusi uzsvērta, attiecas Savienības tiesības un it īpaši Līguma normas par Savienības saimnieciskajām tiesībām, ciktāl sports ir saimnieciskā darbība²¹.

40. Pavisam konkrēti – attiecībā uz Savienības konkurences tiesībām sporta federāciju izdoto noteikumu saderība, kā arī šo federāciju rīcība tirgū nevar tikt vērtēti abstraktā veidā, neņemot vērā visus elementus, kas veido juridisko kontekstu un faktiskos apstākļus, kādos tie iekļaujas.

41. Proti, sporta īpašās iezīmes atšķir to no pārējām ekonomikas nozarēm. Sportam ir raksturīga augsta savstarpējās atkarības pakāpe, jo klubi ir atkarīgi cits no cita, lai varētu organizēties un sporta sacensību gaitā attīstīties. No tā izriet, ka ir nepieciešama zināma vienlīdzības pakāpe, kā arī konkurētspējīgs līdzsvars – iezīmes, kas atšķir sportu no citām jomām, kurās konkurence starp uzņēmējiem rezultātā izspiež no tirgus neefektīvas komercsabiedrības.

42. Tātad, ja uz sporta īpašajām iezīmēm nevar norādīt, lai izslēgtu sporta aktivitātes no LES un LESD piemērošanas jomas, tad norādes uz šo savdabību un sociālo un audzinošo funkciju, kas minētas LESD 165. pantā, var būt atbilstīgas, konkrēti, izvērtējumā par konkurences vai pamatbrīvību ierobežojumu varbūtējo objektīvo pamatojumu sporta jomā²².

4. Par pienākumiem, kas noteikti sporta federācijai, kurai ir pilnvaras piešķirt atļaujas un novērst interešu konfliktus

43. Ņemot vērā lomu, kāda tradicionāli ir uzticēta sporta federācijām, tās ir pakļautas interešu konflikta riskam, kas izriet no tā, ka, no vienas puses, tām piemīt pilnvaras noteikt regulējumu un, no otras puses, tās vienlaikus nodrošina saimniecisko darbību.

²⁰ Skat., piemēram, projektus *Media Partners* un *Golden League*.

²¹ Skat. it īpaši spriedumus, 1974. gada 12. decembris, *Walrave* un *Koch* (36/74, EU:C:1974:140, 8. punkts), un 2013. gada 25. aprīlis, *Asociația Accept* (C-81/12, EU:C:2013:275, 45. punkts un tajā minētā judikatūra).

²² Šajā nozīmē un pēc analogijas skat. spriedumu, 2010. gada 16. marts, *Olympique Lyonnais* (C-325/08, EU:C:2010:143, 40. punkts).

44. Problēmjaudājums par varbūtēju interešu konfliktu, kurš izriet no tā, ka *UEFA* un *FIFA* veic saimniecisko darbību, kas izpaužas kā sacensību organizēšana un komercializēšana, un vienlaikus tām ir regulatora pilnvaras, ir tieši formulēts pirmajā un otrajā prejudiciālajā jautājumā. Tādējādi, pirms apstrīdēto normu izvērtēšanas attiecībā uz LESD 101. un 102. pantu, ir jāsniedz daži precizējumi par pienākumiem, kuri tādām sporta organizācijām kā *UEFA* un *FIFA* jāizpilda, īstenojot savas pilnvaras, un par pasākumiem, kādi jāveic, lai novērstu interešu konfliktus.

45. Šajā ziņā Tiesa divos spriedumos, no kuriem viens attiecas uz sporta disciplīnas regulējumu un otrs – uz brīvās profesijas regulējumu, ir likusi pamatus izvērtējumam, kas “veltīts” jautājumam par pilnvarām noteikt regulējumu un saimnieciskās darbības apvienošanai vienā un tajā pašā organizācijā.

46. Konkrētāk, spriedumā *MOTOE*²³ Tiesa ir nospriedusi, ka tad, ja, pirmkārt, juridiskajai personai, kas pati organizē un komercializē sacikstes, ar tiesisko regulējumu ir piešķirtas pilnvaras noteikt, kurām personām ir atļauts organizēt minētās sacikstes, kā arī noteikt, ar kādiem nosacījumiem tās ir organizējamās, ar minēto regulējumu šim subjektam ir piešķirtas acīmredzamas priekšrocības attiecībā pret tā konkurentiem. Šādas tiesības attiecīgajam uzņēmumam var radīt situāciju, kad tas nepieļauj citu tirgus dalībnieku piekļuvi attiecīgajam tirgum. Tādēļ šis regulatora funkcijas īstenošana ir jāierobežo, paredzot pienākumus un kontroli, lai nepieļautu, ka attiecīgā juridiskā persona varētu izkropļot konkurenci, dodama priekšrocības tās organizētajām sacikstēm vai sacikstēm, kurās tā piedalās. Otrkārt, šī judikatūra pēc analogijas ir piemērota citā Tiesas spriedumā, kas taisīts lietā par LESD 101. panta interpretāciju attiecībā uz noteikumiem, ko pieņēmusi uzņēmumu apvienība, kura vienlaikus bija konkrētā tirgus, minētajā lietā – zvērinātu grāmatvežu obligātās apmācības tirgus – dalībnieks un regulators²⁴.

47. Izskatāmajā lietā nav strīda par to, ka *UEFA* īsteno dubultu funkciju, no vienas puses, regulatora funkciju, proti, pieņem noteikumus par profesionālo futbolu un, no otras puses, saimniecisko funkciju, proti, organizē sporta sacensības. Ciktāl šī organizācija ir pilnvarota arī atļaut trešo personu rīkotas sacensības, šī situācija var radīt interešu konfliktu, un tas nozīmē, ka organizācijai saistībā ar regulatora funkciju īstenošanu ir uzlikti konkrēti pienākumi, lai netiktu izkropļota konkurence.

48. Tomēr vispirms ir jāuzsver, ka no Tiesas judikatūras, kas minēta šo secinājumu 46. punktā, izriet – tas vien, ka viens un tas pats tiesību subjekts veic gan regulatora funkcijas, gan sporta sacensību organizētāja funkcijas, vēl nenozīmē Savienības konkurences tiesību pārkāpumu²⁵. Turklāt no šīs judikatūras izriet, ka galvenais pienākums, kāds noteikts sporta federācijai, kura atrodas *UEFA* situācijā, ir raudzīties, lai trešām personām netiktu nepamatoti atteikta piekļuve tirgum tiktāl, ka tiktu izkropļota konkurence šajā tirgū.

49. No tā izriet, ka sporta federācijas ar atsevišķiem nosacījumiem var atteikt trešām personām piekļuvi tirgum, un tas neveido LESD 101. un 102. panta pārkāpumu, ja vien šis atteikums ir pamatots ar leģitīmiem mērķiem un ja šo federāciju veiktie pasākumi ir samērīgi attiecībā pret minētajiem mērķiem.

²³ Skat. spriedumu, 2008. gada 1. jūlijs (C-49/07, turpmāk tekstā – “*MOTOE*”, EU:C:2008:376, 51. un 52. punkts).

²⁴ Skat. spriedumu, 2013. gada 28. februāris, *Ordem dos Técnicos Oficiais de Contas* (C-1/12, turpmāk tekstā – “spriedums *OTOC*”, EU:C:2013:127, 88. un 89. punkts).

²⁵ Spriedums *MOTOE* (51. un 52. punkts).

C. Par prejudiciālajiem jautājumiem

50. Šajā lietā runa ir par noteikumu kopumu, ko pieņēmušas *FIFA* un *UEFA* savā federāciju statusā ar mērķi “regulēt” pasaules un Eiropas futbola dažādos aspektus. Tie ir trīs veidu noteikumi, kas ietver:

- *FIFA* un *UEFA* izdotas iepriekšējas atļaujas sistēmu jebkurām starptautiskajām futbola sacensībām, tātad it īpaši sacensībām, ko piedāvā organizēt un komercializēt trešie tiesību subjekti (šīm federācijām nepiederīgi);
- klauzulas, ar kurām šīs federācijas nosaka saviem tiešajiem vai netiešajiem biedriem (proti, attiecīgi nacionālajām futbola asociācijām, futbola līgām un profesionālajiem futbola klubiem), kā arī galu galā spēlētājiem, ka tie drīkst piedalīties tikai tādās starptautiskajās sacensībās, ko tās organizē vai ko tās ir atļāvušas organizēt trešai personai, pretējā gadījumā tie tiek izslēgti;
- normas, saskaņā ar kurām *FIFA* (vai dažos jautājumos *FIFA* un reģionālās konfederācijas, to vidū *UEFA*) ir visu to sporta tiesību kopuma “sākotnējā[s]” īpašnice[s], kas saistītas ar starptautiskajām futbola sacensībām, kuras “ietilpst to jurisdikcijā”, un vienīgi to kompetencē ir izmantot šīs tiesības, kā arī atļaut šo sacensību pārraidīšanu visās formās.

51. Ar pirmajiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem iesniedzējtiesa būtībā vēlas noskaidrot, vai prasība par *FIFA* un *UEFA* iepriekšēju atļauju ir saderīga ar attiecīgi LESD 101. un 102. pantu.

52. Trešais prejudiciālais jautājums attiecas uz rīcības brīvību, kāda šīm federācijām piemīt, piemērojot saviem biedriem sankcijas, un veidu, kādā *FIFA* un *UEFA* ir publiski norādījušas uz šo risku pēc paziņojuma par *ESL* izveidi.

53. Tā kā judikatūra par sporta asociāciju lēmumiem saskaņā ar LESD 101. pantu ir vairāk attīstīta, izvērtēšu, pirmām kārtām, otro un trešo prejudiciālo jautājumu (attiecībā uz sankciju izvērtēšanu no LESD 101. panta skatpunkta), pirms, otrām kārtām, pievērsties pirmajam prejudiciālajam jautājumam un, trešām kārtām, piektajam prejudiciālajam jautājumam, kas attiecas uz varbūtēja pamatojuma esamību gadījumā, ja būtu pierādīts konkurences ierobežojums no LESD 101. un 102. panta skatpunkta.

54. Turklāt uzskatu, ka jautājums par trešajā prejudiciālajā jautājumā minētās rīcības likumību – no konkurences skatpunkta – būtībā ir saistīts ar jautājumu par noteikumiem, uz kuriem attiecas pirmie divi prejudiciālie jautājumi. Tādējādi – ciktāl sankciju mērķis ir nodrošināt iepriekšējas atļaujas sistēmas un dalības noteikumu iedarbīgumu, tās būtu jāizskata kopsakarā.

55. Šajos secinājumos pēc tam tiks aplūkots jautājums ir par *UEFA* un *FIFA* ieviesto noteikumu par komerciālo tiesību, kas izriet no futbola sacensībām, izmantošanu, saderību ar LESD 101. un 102. pantu (ceturtais prejudiciālais jautājums), kā arī noteikumu par iepriekšēju atļauju saderību ar LESD normām par pamatbrīvībām (sestais prejudiciālais jautājums).

1. Par otro prejudiciālo jautājumu

56. Ar otro prejudiciālo jautājumu un trešā prejudiciālā jautājuma pirmo daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj *FIFA* un *UEFA* statūtu normas, kas attiecas uz iepriekšējas atļaujas sistēmu, kā arī uz šo federāciju paredzētajām sankcijām.

57. Vispirms ir jāatgādina, ka, lai uz vienošanos, uzņēmumu apvienības lēmumu vai saskaņotām darbībām attiektos LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, tiem ir jāspēj iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm un to “mērķim vai sekām” ir jābūt nepieļaut, ierobežot vai izkropļot konkurenci iekšējā tirgū²⁶.

58. Attiecībā, pirmām kārtām, uz uzņēmumu apvienības lēmuma esamību no pastāvīgās judikatūras izriet, ka uzņēmuma jēdziens saistībā ar konkurences tiesībām aptver ikvienu subjektu, kas veic saimniecisko darbību, neatkarīgi no tā juridiskā statusa un finansēšanas veida²⁷. Šajā ziņā LESD 101. panta 1. punkts aptver ne tikai tiešus rīcības saskaņošanas veidus starp uzņēmumiem, bet arī institucionalizētas sadarbības formas, proti, situācijas, kurās uzņēmēji rīkojas ar kolektīvas struktūras vai kopīgas institūcijas starpniecību²⁸.

59. Šajā gadījumā nav strīda par to, ka FIFA un UEFA biedri ir nacionālās asociācijas, kas savukārt apvieno klubus, kuriem futbola spēlēšana ir saimnieciskā darbība un kuri tāpat ir uzskatāmi par uzņēmumiem LESD 101. panta izpratnē²⁹. Tā kā nacionālās asociācijas ir uzņēmumu apvienības un saimnieciskās darbības dēļ, ko tās veic, arī uzņēmumi, FIFA un UEFA – federācijas, kurās apvienojušās nacionālās asociācijas, – arī ir uzskatāmas par uzņēmumu apvienībām (vai pat “uzņēmumu apvienību apvienībām”) LESD 101. panta izpratnē. Turklāt šādu tiesību subjektu pieņemtie statūti ir FIFA un UEFA gribas izpausme koordinēt savu biedru rīcību, konkrēti, attiecībā uz to dalību starptautiskajās futbola sacensībās³⁰. Tāpat starptautiskas sporta federācijas statūtu normas, kādas aplūkotas pamatlietā, var tikt kvalificētas kā “uzņēmumu apvienību lēmumi” LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.

60. Otrām kārtām, Savienības konkurences tiesību noteikumu piemērošana uzņēmumu apvienības lēmumam ļauj domāt, ka tas var iespaidot tirdzniecību starp dalībvalstīm³¹. Man šķiet, ka šajā lietā šāda iespaidošana varētu tikt raksturota bez īpašām grūtībām.

61. Trešām kārtām, ir svarīgi atgādināt – lai uz vienošanos būtu attiecināms LESD 101. panta 1. punktā paredzētais aizliegums, tā “priekšmetam vai sekām” ir jābūt konkurences ierobežošanai. Šajā ziņā no pastāvīgās judikatūras izriet, ka šā nosacījuma alternatīvais raksturs, uz ko norāda saiklis “vai”, vispirms liek izvērtēt vienošanās priekšmetu³².

62. Jēdziens “ierobežojums mērķa dēļ” ir interpretējams šauri un var tikt piemērots tikai dažiem saskaņotās rīcības veidiem, kam pašiem par sevi un ņemot vērā to īstenošanas saturu, mērķus, kādi tiem ir izvirzīti, kā arī ekonomikas un juridisko kontekstu, kādā tie iekļaujas, ir pietiekami kaitīga ietekme uz konkurenci, lai varētu uzskatīt, ka to seku pārbaude nav vajadzīga, jo dažas uzņēmumu sadarbības formas to rakstura dēļ var uzskatīt par nelabvēlīgām normālai konkurences darbībai³³. Vērtējot minēto kontekstu, ir vienlīdz jāņem vērā ietekmēto preču vai pakalpojumu raksturs, kā arī faktiskie attiecīgā tirgus vai tirgu darbības un struktūras apstākļi³⁴.

²⁶ Skat. spriedumu, 2021. gada 14. janvāris, *Kilpailu- ja kuluttajavirasto* (C-450/19, EU:C:2021:10, 20. punkts).

²⁷ Spriedums *MOTOE* (21. punkts).

²⁸ Ģenerālvokāta F. Ležē [*F. Léger*] secinājumi lietā *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2001:390, 62. punkts).

²⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2005. gada 26. janvāris, *Piau/Komisija* (T-193/02, EU:T:2005:22, 69. punkts).

³⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98, 64. punkts).

³¹ Spriedums, 2006. gada 13. jūlijs, *Manfredi* u.c. (no C-295/04 līdz C-298/04, EU:C:2006:461, 40. punkts).

³² Skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *Budapest Bank* u.c. (C-228/18, EU:C:2020:265, 33. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

³³ Skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c. (C-307/18, EU:C:2020:52, 67. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

³⁴ Skat. spriedumu, 2020. gada 30. janvāris, *Generics (UK)* u.c. (C-307/18, EU:C:2020:52, 68. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

a) Par jautājumu, vai iepriekšējas atļaujas prasība ir konkurences ierobežojums mērķa dēļ

63. Atgādinu, pirmām kārtām, ka no pamatlietā aplūkoto noteikumu satura izriet, ka jebkuru futbola sacensību organizēšanai Eiropā ir jāsaņem iepriekšēja atļauja no *UEFA*, kurai turklāt piemīt ekskluzīva kompetence šādu sacensību organizēšanā. Šī iepriekšējas atļaujas sistēma ir papildināta ar dalības pienākumu –*UEFA* un *FIFA* piederīgiem klubiem un spēlētājiem – sacensībās, ko organizē šīs federācijas, kā arī aizliegumu piedalīties sacensībās, ko tās nav atļāvušas, pretējā gadījumā paredzot sankcijas, kas izpaužas kā izslēgšana.

64. Ņemot vērā iepriekš minēto raksturojumu, ir jākonstatē, ka *UEFA* ieviestā sistēma ir balstīta uz virkni normu, kuras var tikt pielīdzinātas konkurences aizlieguma klauzulai un ekskluzivitātes klauzulai, kas papildinātas ar sankcijām, kuru mērķis ir nodrošināt to efektivitāti.

65. Ir konstatējams, ka, pirmkārt, šādas normas nav tādu vienošanās vai rīcības veidu vidū, kas pēc to būtības un ņemot vērā gūto pieredzi, bet neizvērtējot to iedarbību, varētu tikt uzskatīti par nelabvēlīgiem normālai konkurencei³⁵.

66. Otrkārt, ar pašu iepriekšējās atļaujas mehānisma esamību, kas trešām organizācijām dod iespēju lūgt piekļuvi attiecīgajam tirgum – neatkarīgi no *UEFA* piemītošās rīcības brīvības atteikt šādu atļauju –, vajadzētu pietikt, lai rastos jautājumi, vai šiem noteikumiem ir pietiekami nelabvēlīgs raksturs, kāds judikatūrā ir prasīts kā kritērijs, lai konstatētu ierobežojumu mērķa dēļ. Jautājums par to, vai pastāvošais mehānisms ir pietiekams, lai nodrošinātu efektīvu konkurenci attiecīgajā tirgū, vai arī tas ierobežo konkurenci, var tikt pierādīts, balstoties vienīgi uz pretkonkurences seku izvērtējumu.

67. Otrām kārtām, attiecībā uz *UEFA* noteikumos izvirzītajiem mērķiem no pastāvīgās judikatūras izriet – tas vien, ka *UEFA* un *FIFA* var darboties saskaņā ar leģitīmiem mērķiem, kuri saistīti ar sporta savdabību, nevar būt elements, kas pieļautu, ka ieviestie noteikumi tiek izslēgti no kvalificēšanas par “ierobežojumu mērķa dēļ”, ja ir pierādīts, ka citu to izvirzīto mērķi var uzskatīt par tādu, kas ir vērsts uz konkurences ierobežošanu³⁶.

68. Tomēr pieņemot, ka *UEFA* izvirzītie mērķi nav skaidri identificējami vai neizriet skaidri no *UEFA* noteikumu satura – kā norāda *ESLC* un Komisija –, šis elements vien neļauj konstatēt pretkonkurences priekšmetu.

69. Trešām kārtām, no pastāvīgās judikatūras izriet, ka pasākuma pretkonkurences priekšmeta izvērtējumā nedrīkst izolēti pārbaudīt tikai aplūkojamo noteikumu saturu un mērķi, bet ir jāņem vērā šo noteikumu juridiskais un ekonomikas konteksts³⁷.

70. Saistībā ar šo izvērtējumu īpaši nozīmīgi man šķiet turpmākie elementi.

71. Vispirms – juridiskajam un ekonomikas kontekstam, kādā šie noteikumi ietilpst, ir raksturīga pilnvaru noteikt regulējumu apvienojums ar saimnieciskās darbības veikšanu, kas nostāda *UEFA* īpašā situācijā, radot tai atsevišķus pienākumus, lai nepieļautu interešu konfliktu³⁸.

³⁵ Skat. judikatūru, kas minēta šo secinājumu 76. zemspētras piezīmē.

³⁶ Skat. spriedumu, 2020. gada 2. aprīlis, *Budapest Bank* u.c. (C-228/18, EU:C:2020:265, 52. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

³⁷ Skat. spriedumu, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise* (C-306/20, EU:C:2021:935, 72. punkts un tajā minētā judikatūra).

³⁸ Skat. šo secinājumu 46. un 47. punktu.

72. Šajā ziņā nav šaubu, ka *UEFA* piemīt rīcības brīvība, kas it īpaši izriet no tās īpašā stāvokļa attiecīgajā tirgū kā futbola vadošajai iestādei Eiropā. Ja tādēļ *UEFA* ir jāreglamentē iepriekšējas atļaujas procedūra tādējādi, lai nepieļautu priekšrocības pašas organizētajām sacensībām, nepamatoti atsakot atļauju notikumiem, kuriem tā vajadzīga un kurus ir piedāvājušas trešās personas, tikai konkrēts izvērtējums par tai piemītošās rīcības brīvības īstenošanu dotu iespēju pierādīt, vai tā ir izmantojusi šo rīcības brīvību diskriminējošā un neatbilstīgā veidā, lai pierādītu pretkonkurences sekas.

73. Pieņemot, ka *UEFA* ieviesto iepriekšējas atļaujas saņemšanas kārtību nenosaka procedūra, uz kuru attiecas skaidri definēti, pārskatāmi, nediskriminējoši un kontrolējami atļaujas kritēriji Tiesas judikatūras nozīmē, kas izriet no spriedumiem *MOTOE* un *OTOE*, kā to, šķiet, liek saprast iesniedzējtiesa, no tās pašas judikatūras nepārprotami izriet, ka šādu kritēriju neesamība nevar automātiski izraisīt kvalifikāciju par “konkurences ierobežojumu mērķa dēļ”, bet drīzāk šķiet kā norāde par ierobežojošām sekām, kuras tomēr ir jāapstiprina, balstoties uz padziļinātu izvērtējumu³⁹.

74. Turklāt konkurences ierobežojums principā varētu tikt pierādīts (vajadzīgajā pārliecības pakāpē) tikai, ciktāl iepriekšējā atļauja patiesībā izrādītos objektīvi nepieciešama tādu alternatīvu sacensību izveidei, kāda ir *ESL*. Šajā lietā šķiet, ka, raugoties no juridiskā skatpunkta vien, šāda atļauja nav nepieciešama, jo jebkuras neatkarīgās sacensības ārpus *UEFA* un *FIFA* ekosistēmas var tikt veidotas brīvi un bez *UEFA* iejaukšanās.

75. Proti, atšķirībā no situācijas, kāda aplūkota lietā, kurā pieņemts spriedums *MOTOE*, nedz *FIFA*, nedz *UEFA* nav publisko tiesību subjekti vai tām nav nekādu īpašu vai ekskluzīvu tiesību, no kurām izrietētu, ka uzņēmumam, kurš plāno organizēt starptautiskās vai Eiropas futbola sacensības, būtu noteikti jāsaņem atļauja no viena vai otra no šiem tiesību subjektiem. Turklāt – atšķirībā no situācijas, kāda aplūkota lietā, kurā pieņemts spriedums *OTOE*, – neviena publisko tiesību norma neprasot šim uzņēmumam ievērot minēto tiesību subjektu izdotos noteikumus.

76. Tātad principā nekas neliedz klubiem, kuri veido *ESL*, sekot citu sporta disciplīnu paraugam un izveidot pašiem savas sacensības ārpus *UEFA* noteiktā regulējuma. Proti, šajā gadījumā pēdējās minētās [izveidotā] iepriekšējas atļaujas sistēma, šķiet, veido šķērslī *ESL* izveidei, galvenokārt ņemot vērā faktu, ka šo projektu iniciējušie klubi vēlas turpmāk būt piederīgi arī *UEFA*, lai varētu izmantot priekšrocības, kuras izriet no šādas piederības. Šajā ziņā jāpiebilst, ka tādi pasākumi, kuru mērķis ir stāties pretī šim “dubultās piederības” fenomenam, kādas ir konkurences aizlieguma klauzulas vai ekskluzivitātes klauzulas, nav vērsti uz to, lai ierobežotu konkurenci saskaņā ar Tiesas judikatūru⁴⁰.

77. Visbeidzot, atbilde uz jautājumu, vai, raugoties no praktiskā skatpunkta, šādu iniciatīvu ir iespējams – ņemot vērā citus šķēršļus, kādi varētu rasties, – konkretizēt, piemēram, kā sankciju regulējumu, kas būtu piemērojams *UEFA* piederīgajiem klubiem un spēlētājiem (un šāda lēmuma potenciālās sekas iesaistītajām personām – finansiālā un sporta organizācijas ziņā), nevar tikt sniegta, balstoties uz attiecīgo noteikumu abstraktu pārbaudi, bet gan vienīgi tad, ja tiek detalizēti izvērtētas šo noteikumu piemērošanas konkrētās sekas. Turklāt šo sankciju sekas ir ierobežojošas tikai, ciktāl attiecīgie klubi vēlas palikt piederīgi *UEFA*⁴¹.

³⁹ Spriedums *OTOE* (70.–100. punkts).

⁴⁰ Skat. it īpaši spriedumus, 1985. gada 11. jūlijs, *Remia* u.c./Komisija (42/84, EU:C:1985:327, 19. punkts); 1986. gada 28. janvāris, *Pronuptia de Paris* (161/84, EU:C:1986:41, 16. un 17. punkts); 1994. gada 15. decembris, *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 40. un 41. punkts), kā arī 2015. gada 26. novembris, *Maxima* Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, 21. un 24. punkts).

⁴¹ Skat. šo secinājumu 84. punktu.

78. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu – lai gan pamatlietā aplūkotie noteikumi var izraisīt to, ka tiek ierobežota *UEFA* konkurentu piekļuve sacensību organizēšanas tirgum Eiropā, šāds apstāklis, pieņemot, ka tas ir pierādīts, acīmredzami nenozīmē, ka šo noteikumu mērķis būtu ierobežot konkurenci LESD 101. panta 1. punkta izpratnē.

b) Par jautājumu, vai iepriekšējas atļaujas prasība ir konkurences ierobežojums seku dēļ

79. No pastāvīgās judikatūras izriet, ka gadījumā, ja ierobežojums mērķa dēļ nav skaidri pierādīts – kā tas, šķiet, ir šajā gadījumā –, ir jāveic tā seku pilnīgs izvērtējums LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas vajadzībām⁴². Šā izvērtējuma mērķis ir konstatēt, kā *UEFA* noteikumi var ietekmēt konkurenci sacensību organizēšanas tirgū Eiropā.

80. Šajā gadījumā *UEFA* noteikumu ietekmes uz konkurenci novērtējums vispirms nozīmē to, ka tiek ņemti vērā visi elementi, kuri nosaka piekļuvi konkrētajam tirgum, lai izvērtētu, vai, pamatojoties uz šīs federācijas noteikto procedūru, pastāv “reālas un konkrētas iespējas”, lai konkurents izveidotu neatkarīgas sacensības⁴³.

81. Šajā nolūkā it īpaši ir jāņem vērā centrālā loma, kāda ir *UEFA* kā futbola vadošajai iestādei Eiropas kontinentā, un rīcības brīvība, kāda tai piemīt šajā statusā. Tādā pašā veidā ir jāizvērtē arī *ESL* un to sastāvā esošo klubu saimnieciskā ietekme – lai citastarp izvērtētu to, vai šīs sacensības varētu tikt izveidotas neatkarīgi no *UEFA*.

82. Šajā saistībā, manuprāt, ir jāņem vērā ne tikai šķēršļu iekļūšanai tirgū konkrētā ietekme, kas varētu izrietēt no *UEFA* ieviestās iepriekšējas atļaujas sistēmas, bet arī (un it īpaši) ietekme, kāda šīs federācijas paredzētajām sankcijām varētu būt uz klubu un spēlētāju, kuri nepieciešami šo jauno sacensību izveidei, pieejamību.

c) Par *UEFA* paredzēto disciplināro pasākumu pārbaudi saistībā ar pretkonkurences mērķa vai pretkonkurences seku novērtējumu

83. Piemērojamo sankciju bardzība sporta federācijas izdoto noteikumu pārkāpuma gadījumā, kā arī to piemērošanas risks ir elementi, kuriem ir īpaša nozīme sporta federācijas veiktā pasākuma satura un mērķa izvērtēšanā, jo šīs sankcijas varētu atturēt klubus vai spēlētājus no dalības sacensībās, ko šī federācija nav atļāvusi. Šajā lietā disciplinārie pasākumi, ko, šķiet, ir paredzējusi *UEFA*, tostarp *ESL* biedriem izteiktie draudi piemērot sankcijas, var slēgt futbola sacensību organizēšanas tirgū Eiropā iespējamam konkurentam, jo tam var tikt liegta gan dalība klubos, kuri ir nepieciešami sporta sacensību organizēšanai, gan piekļuve “resursam”, ko veido spēlētāji.

84. Tomēr sporta federācijas piemēroto sankciju ietekme nevar tikt izvērtēta abstraktā veidā, neņemot vērā šīs federācijas paredzēto disciplināro pasākumu vispārīgo kontekstu. Šajā ziņā ir konkrēti jāizvērtē preventīvā iedarbība, kāda sankcijām var būt uz attiecīgajiem klubiem (un spēlētājiem), un it īpaši iespējamība, ka, ņemot vērā to attiecīgo stāvokli tirgū, pēdējie minētie nolems ignorēt sankciju piemērošanas risku, kāds uz tiem attiecas, kad tie veido neatkarīgu līgu (un tajā piedalās). Proti, sporta federācijai piemītošās disciplinārās varas apjoms var tikt īstenots tikai “tās jurisdikcijas robežās”, kas – savukārt – ir atkarīgs no tā, ka tai piederīgie klubi un spēlētāji to atzīst un sākotnēji ir brīvprātīgi piekrituši pakļauties tās noteikumiem un tāad – tās

⁴² Skat. spriedumu, 2021. gada 18. novembris, *Visma Enterprise* (C-306/20, EU:C:2021:935, 71. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁴³ Skat. spriedumu, 2015. gada 26. novembris, *Maxima* Latvija (C-345/14, EU:C:2015:784, 27. punkts).

kontrolei. Ja pēdējie minētie nolemj “šķirties” no šīs federācijas, izveidojot jaunas, neatkarīgas sacensības un tajās piedaloties, var būt tā, ka sankciju piemērošanas risks uz tiem vairs neiedarbojas preventīvi.

d) Par aksesuāro ierobežojumu teorijas piemērošanu aplūkojamiem noteikumiem

85. Lai ierobežojumus, kādus rada aplūkojamie *UEFA* noteikumi, varētu izslēgt no *LESD* 101. panta 1. punkta piemērošanas jomas, tiem ir jābūt objektīvi nepieciešamiem leģitīmu mērķu sasniegšanai un samērīgiem ar šiem mērķiem. Tātad ir jāpārbauda, vai – kā būtībā norāda *FIFA* un *UEFA*, kā arī daudzas valdības –, neraugoties uz iespējamām konkurenci ierobežojošām sekām, iepriekšējās atļaujas sistēmas un sankciju tiesiskā regulējuma iezīmes ļauj sasniegt *UEFA* izvirzītos leģitīmos mērķus, nepārsniedzot to, kas nepieciešams to sasniegšanai⁴⁴.

86. Tā kā aksesuāro ierobežojumu teorijas īstenošana saistībā ar sportu ir šīs lietas centrā, uzskatu, ka ir lietderīgi sniegt dažus paskaidrojumus par veicamo izvērtēšanu.

1) Ievadapsvērumi par aksesuāro ierobežojumu izvērtēšanu

87. Aksesuāro ierobežojumu teorija sākotnēji ir attīstījusies “tīri” komerciālu vienošanos kontekstā⁴⁵. Tādējādi jebkurš ierobežojums, kurš ir tieši saistīts un nepieciešams [tāda] galvenā darījuma īstenošanai, kas pats neierobežo konkurenci, tiek kvalificēts par “aksesuāru ierobežojumu”⁴⁶.

88. Judikatūra par “aksesuāriem komerciāliem ierobežojumiem” (*commercial ancillary restraints*) ir paplašinājusies un tagad aptver ierobežojumus, kas tikuši atzīti par nepieciešamiem plašas sabiedrības interesēs, tādējādi radot “regulatīvus aksesuāros ierobežojumus” (*regulatory ancillary restraints*)⁴⁷. Tādējādi Tiesa ir atzinusi, ka atsevišķos gadījumos ir iespējams līdzsvarot “nekomerciālos” mērķus attiecībā pret konkurences ierobežojumu un secināt, ka pirmie minētie dominē pār pēdējiem minētajiem, un tālab *LESD* 101. panta 1. punkta pārkāpuma nav.

89. Šī judikatūra, kas pirmoreiz nostiprināta spriedumā *Wouters* u.c. par advokātu profesionālās ētikas normām⁴⁸, pēc tam būtībā ir tikusi piemērota – izņemot spriedumu *Meca-Medina* un *Majcen*/Komisija⁴⁹ par sporta federācijas darbību – lietās par praksi vai darbībām, ko īsteno arodapvienības⁵⁰. Ja judikatūra par regulatīviem aksesuārajiem ierobežojumiem vēl ir ierobežota – un vēl ierobežotāka sporta jomā, jo lieta *Meca-Medina* ir vienīgais šīs teorijas piemērošanas sporta jomā precedents –, šķiet, ka Tiesa ir izraudzījusies ierobežojošu pieeju, piemērodama to iepriekš minētajās lietās. Tādējādi nepietiek abstrakti norādīt uz “neskaidriem”

⁴⁴ Skat. spriedumus, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98, 97. punkts), un 2006. gada 18. jūlijs, *Meca-Medina* un *Majcen*/Komisija (C-519/04 P, EU:C:2006:492, 42. punkts).

⁴⁵ Šajā nozīmē skat. spriedumus, 1977. gada 25. oktobris, *Metro SB-Großmärkte*/Komisija (26/76, EU:C:1977:167), un 1986. gada 28. janvāris, *Pronuptia de Paris* (161/84, EU:C:1986:41).

⁴⁶ Šis jēdziens, kas radies saistībā ar *LESD* 101. panta piemērošanu uzņēmumu vienošanām (nolīgumiem), tagad ir sastopams regulējumā par uzņēmumu apvienošanu (koncentrāciju). Šajā ziņā skat. 6. pantu Padomes Regulā (EK) Nr. 139/2004 (2004. gada 20. janvāris) par kontroli pār uzņēmumu koncentrāciju (“EK regula par koncentrāciju”) (OV 2004, L 24, 1. lpp.).

⁴⁷ Whish, R., un Bailey, D., *Competition Law*, Oxford University Press, Oksforda, 2021 (10. izd.), 139.–142. lpp., kā arī Faull, N. un Nikpay A., *The EU Law of Competition*, Third Edition, Oxford University Press, 2014, 253.–255. lpp.

⁴⁸ Spriedums, 2002. gada 19. februāris (C-309/99, EU:C:2002:98, 86.–94. un 97.–110. punkts).

⁴⁹ Spriedums, 2006. gada 18. jūlijs (C-519/04 P, EU:C:2006:492).

⁵⁰ Skat. spriedumus, 2013. gada 18. jūlijs, *Consiglio Nazionale dei Geologi* (C-136/12, EU:C:2013:489); 2014. gada 4. septembris, *API* u.c. (no C-184/13 līdz C-187/13, C-194/13, C-195/13 un C-208/13, EU:C:2014:2147), kā arī, 2017. gada 23. novembris, *CHEZ Elektro Bulgaria* un *FrontEx International* (C-427/16 un C-428/16, EU:C:2017:890).

vai vispārīgiem mērķiem – gadījumā, ja to esamība ir pierādīta, ierobežojumam vēl ir jābūt objektīvi nepieciešamam galvenā darījuma veikšanai un samērīgam attiecībā pret to⁵¹; šis izvērtējums ir jāveic konkrēti un detalizēti⁵².

90. Šī pieeja man šķiet pamatota, jo pats aksesuāro ierobežojumu teorijas jēdziens un tā pamatā esošā ideja prasa šauru interpretāciju. Atgādinu, ka jautājums ir par to, ka atsevišķi vienošanās aspekti, kuri (reāli vai varbūtēji) apdraud konkurenci, no LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas jomas ir izslēgti vien tad, ja tie ir tieši saistīti un nepieciešami galvenā darījuma īstenošanai, un paši nav vērsti pret konkurenci. Ja tiktu sniegta plašāka interpretācija, rastos konkurences tiesību noteikumu apiešanas risks – tas būtu nepieņemams risinājums, it īpaši no brīža, kad ir apstrīdētas tikai attiecīgās darbības, kuras – lai gan tās veic sporta federācijas – ir saimnieciskā darbība, uz ko attiecas konkurences tiesības.

91. Ņemot to vērā, regulatīvu aksesuāro ierobežojumu (tostarp to ierobežojumu, kas saistīti ar sportu) izvērtējums atšķiras no izvērtējuma par komerciāliem ierobežojumiem, jo minēto ierobežojumu nepieciešamība ir jāizvērtē attiecībā pret mērķiem, kas pēc būtības ir “abstraktāki” par mērķiem, kuri aplūkoti saistībā ar komerciālām vienošanām. Turklāt vēlos piebilst, ka regulatīvu aksesuāro ierobežojumu savdabība, un it īpaši sporta jomā, ir balstīta uz to, ka tiek ņemts vērā plašs (nekomerciālu) mērķu klāsts; tie var būt dažādi – sākot no drīzāk tehniskiem mērķiem (piemēram, antidopinga noteikumi vai atsevišķi specifiski aspekti, kas saistīti ar attiecīgajām sporta disciplinām) un beidzot ar citiem, vispārīgākiem mērķiem, piemēram, mērķiem, kuri atzīti atbilstoši LESD 165. pantam (kā, piemēram, integritātes vai sporta nopelnu principi). Nedrīkst neminēt, ka – visbeidzot – šis izvērtējums ļauj “integrēt” sporta savdabību konkurences stāvokļa izvērtējumā saistībā ar sarežģīto uzdevumu, ko veido līdzsvara atrašana starp profesionālā futbola “komerciālajiem” un “sporta” aspektiem.

92. Kad ir sniegti šie precizējumi, tagad, pirmām kārtām, ir jāpārbauda, vai apstrīdētajos *UEFA* (un *FIFA*) noteikumos izvirzītie mērķi ir leģitīmi, pirms, otrām kārtām, pārbaudīt, vai šīs federācijas veiktie pasākumi ir objektīvi nepieciešami un samērīgi attiecībā pret šiem mērķiem.

2) Par *UEFA* noteikumos izvirzīto mērķu leģitīmo raksturu

93. Attiecībā uz speciālajiem noteikumiem par iepriekšēju atļauju un par dalību, kas aplūkoti šajā gadījumā, nevar apstrīdēt, ka lielākā daļa no *UEFA* un *FIFA* norādītajiem mērķiem izriet no “Eiropas sporta modeļa” un tāpēc ir tieši minēti Savienības primārajās tiesībās un it īpaši LESD 165. pantā, tādējādi to leģitimitāte nevar tikt apstrīdēta. Precīzāk – tā ir ar noteikumiem, kuru mērķis ir garantēt sacensību atvērtību un aizsargāt spēlētāju veselību un drošību, kā arī nodrošināt solidaritāti un ienākumu pārdali. Turklāt šo mērķu, kas saistīti ar sporta savdabību, vidū daži ir atzīti arī Tiesas judikatūrā, piemēram, sacensību integritāte un līdzsvars starp klubiem, lai saglabātu vienlīdzības un nenoteiktības pakāpi⁵³.

⁵¹ Šis kritērijs ir pārņemts Komisijas Paziņojuma par EKL 81. panta 3. punkta [tagad LESD 101. panta 3. punkta] piemērošanu (2004/C 101/08) 29. punktā, kur ir noteikts, ka “ierobežojums ir tieši saistīts ar galveno darījumu, ja tas ir pakārtots no šā darījuma veikšanai un ir ar to nedalāmi saistīts”.

⁵² It īpaši skat. spriedumu, 2014. gada 4. septembris, *API* u.c. (no C-184/13 līdz C-187/13, C-194/13, C-195/13 un C-208/13, EU:C:2014:2147, 37., 41. un 49.–57. punkts).

⁵³ Skat. spriedumu, 1995. gada 15. decembris, *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106. punkts).

94. Tomēr, kā konstatēts šo secinājumu 85. punktā, no Tiesas judikatūras izriet, ka pati virzība uz leģitīmiem mērķiem nevar būt pietiekama, lai izslēgtu *UEFA* un *FIFA* noteikumus no LESD 101. panta 1. punkta piemērošanas jomas, bet gan ka konkrētā izvērtējumā ir jāpierāda, ka pasākumi, kas pieņemti izvirzīto mērķu sasniegšanai, ir nepieciešami un samērīgi.

3) *Par konkurences ierobežojuma objektīvo nepieciešamību un samērīgumu attiecībā pret izvirzītajiem mērķiem*

i) *Par iepriekšējas atļaujas sistēmas objektīvo nepieciešamību*

95. Vispirms jāatgādina, ka Tiesa ir atzinusi, ka sporta federācijām ir jāizdod sporta disciplīnas organizēšanai piemēroti noteikumi⁵⁴. No tā izriet, ka no organizatoriskā skatpunkta šķiet leģitīmi, ka tiesību subjekts tiek izraudzīts par atbildīgo, lai nodrošinātu šo noteikumu ievērošanu un ka tā rīcībā ir “rīki”, kas nepieciešami šā uzdevuma izpildei.

96. Tā it īpaši ir saistībā ar tādu sporta disciplīnu kā futbols, kam raksturīgs liels iesaistīto personu skaits dažādos piramīdas līmeņos ar iesaistīšanos spēļu un sacensību organizēšanā un norisē. Tādēļ šķiet, ka iepriekšējas atļaujas sistēma ir būtisks Eiropas futbola pārvaldības mehānisms, lai garantētu, no vienas puses, šā sporta veida noteikumu vienveidīgu piemērošanu un, vēl jo vairāk, kopēju standartu ievērošanu dažādās sacensībās. Šāda sistēma ļauj arī nodrošināt futbola spēļu un sacensību grafika saskaņošanu un saderību Eiropā.

97. Proti, bez *ex ante* kontroles mehānisma *UEFA* vai *FIFA* būtu praktiski neiespējami nodrošināt izvirzīto mērķu īstenošanu. Šajā ziņā jānorāda – fakts, ka pastāv citas sporta disciplīnas, kuras darbojas, pamatojoties uz dažādiem “sporta modeļiem”, piemēram, neprasot, lai neatkarīgu sacensību organizēšanai tiktu saņemta iepriekšēja atļauja no attiecīgā sporta veida regulēšanas organizācijas, nerada šaubas par *UEFA* ieviestās iepriekšējas atļaujas sistēmas (kas turklāt ir sastopamas arī citās sporta disciplīnās) objektīvo nepieciešamību. Proti, kā jau konstatēts šo secinājumu 32. punktā, “Eiropas sporta modelis” neizslēdz iespēju, ka citas sporta disciplīnas tiek organizētas citādi.

98. Līdzās tikai “sporta” aspektiem, šāda sistēma, no otras puses, varētu izrādīties nepieciešama, lai saglabātu pašreizējo Eiropas futbola struktūru un solidaritātes mērķi. Šis mērķis ir cieši saistīts ar ieņēmumu, kas gūti no futbola sacensībām, kuras tiek organizētas *FIFA* un *UEFA* aizgādībā, pārdali, kā arī ieguldīšanu no jauna.

99. Tomēr šajā ziņā jāprecizē, ka, ņemot vērā dažādās nostājas, kas tiesas sēdē tika paustas attiecībā uz aplūkojamo finansējumu mērķi un apmēru, iesniedzējtiesai ir jāpārbauda, vai *UEFA* paredzētais peļņas pārdales mehānisms ļauj efektīvi sasniegt noteiktos mērķus. Tā ir arī attiecībā uz *ESLC* piedāvājums (vai uzņemšanās) “kompensēt” summas, kuras *UEFA* pašlaik ir samaksājusi, veicot “solidaritātes maksājumus”, lai pierādītu, vai šāds mehānisms ļautu aizstāt pašlaik *UEFA* ieviesto mehānismu (neapdraudot pašreizējo Eiropas futbola struktūru).

⁵⁴ Skat. spriedumu, 2000. gada 11. aprīlis, *Deliège* (C-51/96 un C-191/97, EU:C:2000:199, 67. un 68. punkts).

ii) Par sankciju objektīvo nepieciešamību

100. Iepriekš izklāstītie apsvērumi attiecas arī uz *UEFA* un *FIFA* paredzētajiem disciplinārajiem pasākumiem. Proti, jebkuram sporta federācijas pieņemtajam noteikumam nebūtu jēgas, ja nebūtu disciplināro pasākumu ar mērķi nodrošināt tā efektivitāti un panākt, ka federāciju tiešie biedri un neatkarīgie organizatori ievēro noteikumus, kas ieviesti futbola regulēšanas nolūkā.

iii) Par UEFA noteikumu par iepriekšēju atļauju un sankcijām piemērošanu šajā lietā

101. Šajā gadījumā nav apstrīdēts, ka lielākajai daļai *ESL* dalībklubu (proti, 15 no 20 biedriem) dalība ir nodrošināta. Turklāt *ESL* dibinātājkлубiem bija nodoms turpināt dalību atklātajās nacionālajās sacensībās, ko nacionālās asociācijas un līgas organizē *FIFA* un *UEFA* aizgādībā.

102. Šādām sacensībām neizbēgami esot negatīva ietekme uz nacionālajiem čempionātiem, samazinot šo sacensību pievilcību (un it īpaši to dalībvalstu sacensību pievilcību, kuru klubi piedalās *ESL*). Pašreizējos apstākļos galīgajai klasifikācijai, kas katras sezonas beigās tiek iegūta nacionālajos čempionātos, ir izšķiroša nozīme, nosakot Eiropas augstākā līmeņa sacensību dalībniekus, un tas padara piekļuvi (atkarībā no nacionālās līgas līmeņa) šo čempionātu pirmajām vietām īpaši pievilcīgu. Šis elements varētu zust vai vismaz tikt ievērojami vājināts, ja nacionālo līgu rezultātiem lielā mērā nebūtu nozīmes attiecībā uz dalību piramīdas augstākajā līmenī, kā, šķiet, izriet arī no *ESLC* ambīcijām. Tādējādi dibinātājkлубi savos nacionālajos čempionātos ir pasargāti no konkurējošu klubu sāncensības par vietu augsta līmeņa Eiropas sacensībās. Taču nešķiet, ka šādas sacensības atbilstu principam, kas reglamentē Eiropas futbolu, saskaņā ar kuru dalība sacensībās ir balstīta uz “sporta nopelniem” un rezultātiem, kas gūti spēles laukumā.

103. Turklāt sacensības ar *ESL* iezīmēm varētu negatīvi ietekmēt vienlīdzīgu iespēju principu, kas ir sacensību taisnīguma sastāvdaļa. Proti, ar savu garantēto dalību *ESL*, atsevišķi klubi varētu gūt ievērojamus papildu ienākumus, vienlaikus paralēli turpinādami piedalīties nacionālajās sacensībās, kurās tie stātos pretī citiem klubiem, kam nebūtu iespējas gūt salīdzināma apmēra ienākumus, un vēl jo mazāk – ar pastāvīgu un nemainīgu pamatu. Garantētos ienākumus, kuri tiek gūti no pastāvīgas dalības augstākajā līmenī, var uzskatīt par ievērojamu konkurences priekšrocību, lai finansētu jaunu spēlētāju iegūšanu un atalgojumu, kas ir izšķirošs konkurences parametrs. Apstākļi, ka pašlaik pastāv ievērojamas atšķirības starp klubiem, kuri piedalās *UEFA* sacensībās, nevarot attaisnot šo atšķirību palielināšanos.

104. Bez tam saskaņā ar to dalībvalstu, kuras piedalījās tiesvedībā šajā lietā, valdību gandrīz vienprātīgo nostāju šādas sacensības būtībā liegtu piedalīties komandām no lielākās daļas Eiropas valstu, jo tajās piedalītos vienīgi biedri no ierobežota skaita valstu, un tas varētu arī izraisīt ar LESD 165. pantu aizsargātā sporta modeļa “Eiropas” dimensijas aizskārumu.

105. Neskarot pārbaudes, kas šajā ziņā jāveic iesniedzējtiesai, *ESL* modelis varētu apdraudēt arī solidaritātes principu, jo šā sacensību formāta izveide varētu izraisīt to, ka tiktu mazināta *UEFA* sacensību (un it īpaši Čempionu līgas sacensību) pievilcība, kā arī ienesīgums un tādējādi samazināti no tām gūstamie ienākumi, no kuriem daļa tiek pārskaitīta masu futbolam.

106. Līdzās tikai sporta mērķiem un pat atzīstot, ka gan *UEFA* un *FIFA* ieviestie noteikumi, gan to izteiktie draudi piemērot sankcijas bija pamatoti vienīgi ar apsvērumiem, kas bija tikai saimnieciski, šādas statūtu normas varēja izrādīties vismaz nepieciešamas. Tādējādi uzskatu, ka

saistībā ar šo lietu *UEFA* ieviesto noteikumu piemērošana un tās rīcība attiecībā pret *ESLC* būtu jāinterpretē tādējādi, ka to mērķis ir novērst “dubultās dalības” (*dual membership*) (vai *free riding* parazitisma) fenomenu, kas var novājināt *UEFA* (un līdz ar to *FIFA*) stāvokli tirgū.

107. Šajā ziņā ir svarīgi atgādināt, ka *ESLC* vēlme ir nevis izveidot “īstu” neatkarīgu, slēgtu līgu (*breakaway league*), bet gan radīt ar *UEFA* sacensībām konkurējošas sacensības Eiropas futbola sacensību organizēšanas tirgus visienesīgākajā segmentā, vienlaikus joprojām paliekot *UEFA* ekosistēmā un piedaloties dažās no šīm sacensībām (un it īpaši nacionālajos čempionātos). Citiem vārdiem sakot, šķiet, ka *ESLC* dibinātājkлубi vēlas izmantot tiesības un priekšrocības, kas saistītas ar piederību *UEFA*, bez tās noteikumu un pienākumu saistību uzņemšanās.

108. No konkurences tiesību skatpunkta raugoties, uzņēmumam (vai tādai uzņēmumu apvienībai kā *UEFA*) nevar pārnest, ka tas mēģinātu aizsargāt pats savas saimnieciskās intereses, it īpaši attiecībā uz šādu “oportunistisku” projektu, kas varētu to ievērojami vājināt⁵⁵. Šajā ziņā jāatgādina, ka Tiesa jau ir atzinusi par piemērotām kooperatīvās apvienības statūtu normas, ar kurām to biedriem ir ierobežota iespēja (tostarp sankciju dēļ, kas izpaužas kā izslēgšana) piedalīties citās konkurējošas sadarbības formās⁵⁶.

109. Visbeidzot ir jāatgādina, ka pretēji pašlaik izskatīšanā esošajai lietai C-124/21 P (*International Skating Union/Komisija*), šajā gadījumā nav runas par to, ka *UEFA* atteiktos organizēt sacensības vai piemērotu disciplinārus pasākumus attiecībā pret klubiem, kuri vēlas piedalīties trešās personas rīkotā notikumā vai sacensībās, kas nevarētu ietekmēt sporta grafiku vai destabilizēt pastāvošo attiecīgās sporta disciplīnas pārvaldības un organizācijas modeļa struktūru⁵⁷.

110. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, uzskatu – fakts, ka *FIFA* un *UEFA* neatzīst tādas būtībā slēgtas sacensības kā *ESL*, varētu tikt uzskatīts par objektīvi nepieciešamu atsevišķu legītīmo mērķu sasniegšanai (judikatūras, kas iedibināta ar spriedumiem, 2002. gada 19. februāris, *Wouters* u.c. (C-309/99, EU:C:2002:98), un 2006. gada 18. jūlijs, *Meca-Medina un Majcen/Komisija* (C-519/04 P, EU:C:2006:492, izpratnē), ciktāl tā mērķis ir saglabāt dalības, kas pamatota ar sporta rezultātiem, vienlīdzīgām iespējām un solidaritāti, principus, uz kuriem ir balstīta Eiropas futbola piramīdveida struktūra.

4) Par iepriekšējās atļaujas sistēmas un *UEFA* noteikumos paredzēto sankciju samērīgumu

111. Triju pirmo prejudiciālo jautājumu formulējumā iesniedzējtiesa uzskata, ka gan iepriekšējās atļaujas procedūru, gan procedūru, kuras mērķis ir sankciju piemērošana, nav noteikta uz “objektīvu, pārskatāmu un nediskriminējošu kritēriju” pamata. Šajā ziņā jānorāda, ka tad, ja Tiesa spriedumos *MOTOE* un *OTOE* ir uzsvērusi, cik svarīgi ir pārraudzīt sporta federācijas iespēju izmantot savas pilnvaras piešķirt atļaujas un piemērot sankcijas pēc kritērijiem, ko iesniedzējtiesa ir identificējusi, lai novērstu jebkādu izkropļotas izmantošanas risku, tā ir tikai noteikusi vispārīgus kritērijus, nedefinējama to precīzu saturu.

112. Tādēļ uzskatu, ka Tiesas judikatūrā noteikto kritēriju ieviešanai būtu jāatbilst turpmāk minētajiem mērķiem.

⁵⁵ Ibáñez Colomo, P., “Competition Law and Sports Governance: Disentangling a Complex Relationship”, *World Competition* (2022), Nr. 3, 45. sēj., 337.–338. lpp.

⁵⁶ Skat. spriedumu, 1994. gada 15. decembris, *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 40. un 41. punkts).

⁵⁷ Skat. 131. punktu manos secinājumos lietā C-124/21 P (*International Skating Union/Komisija*), kuri tiek publicēti tajā pašā dienā.

113. Šādiem kritērijiem, pirmām kārtām, – kā skaidri norādīts Tiesas judikatūrā pēc spriedumiem *MOTOE* un *OTOC* – ir jābūt vēršiem uz sporta federācijai piemītošo rīcības brīvību, ierobežojot tās novērtējuma brīvību un it īpaši tās iespēju pieņemt patvaļīgus lēmumus, [ar kuriem tā] nepamatoti vai bez leģitīma iemesla liegtu trešo sporta sacensību organizēšanu⁵⁸.

114. Otrām kārtām, šiem kritērijiem ir jādod iespēja skaidri, objektīvi un cik vien iespējams sīki definēt piekļuves tirgum nosacījumus, lai jebkurš trešo sacensību organizētājs ne tikai varētu pietiekami labi iepazīties ar procedūru, kura jāievēro, kā arī nosacījumus, kādi jāizpilda, lai ienāktu attiecīgajā tirgū, bet arī spētu iepriekš paredzēt, ka tad, ja minētie nosacījumi ir izpildīti, attiecīgajai federācijai principā nedrīkstētu būt iespējai atteikties tam piekļuvi tirgum.

115. Trešām kārtām, attiecīgajiem klubiem un spēlētājiem ir jābūt iespējai iepriekš uzzināt nosacījumus, ar kādiem tie varēs piedalīties trešo personu rīkotos pasākumos, kā arī to, kādām sankcijām tie var tikt pakļauti, ja tie piedalītos šādos pasākumos. Papildus savai preventīvajai iedarbībai šīm sankcijām turklāt ir jābūt pietiekami skaidrām, paredzamām un samērīgām, lai ierobežotu jebkādu patvaļīgas piemērošanas risku no attiecīgās federācijas puses.

116. Visbeidzot, ceturtām kārtām, gan konkurējošu sacensību organizētāji, gan attiecīgajiem klubiem un spēlētājiem ir jābūt pieejamiem tiesību aizsardzības līdzekļiem, kas ļauj tiem apstrīdēt varbūtējos lēmumus par atteikumu vai attiecīgo sporta federāciju piemērotās sankcijas. Turklāt šie tiesību aizsardzības līdzekļi nedrīkst aprobežoties ar federācijas iekšējām struktūrvienībām, bet gan tiem ir jāparedz arī iespēja apstrīdēt šādus lēmumus neatkarīgā iestādē.

117. Tādēļ iesniedzējtiesai, ņemot vērā iepriekšējos punktos izklāstītos principus, ir jāpārbauda *UEFA* (un *FIFA*) noteikumu iepriekšējas atļaujas un sankciju jomā samērīgums. Tomēr šo pārbaudi nedrīkst veikt abstraktā veidā un tajā ir jāņem vērā faktiskie apstākļi, juridiskais konteksts un ekonomikas konteksts, kādā šie noteikumi tiks piemēroti, tātad tostarp *ESL* īpašās iezīmes.

i) Par iepriekšējās atļaujas saņemšanas kārtības samērīgumu

118. Uzreiz ir jāprecizē, ka principi, kas aprakstīti šo secinājumu 114.–116. punktā, var būt piemērojami tikai attiecībā uz neatkarīgām sacensībām, kurās tiek ievēroti sporta federācijas izvirzītie mērķi, kas ir atzīti par leģitīmiem. No tā izriet – pieņemot, ka *UEFA* ieviestie kritēriji neatbilst pārskatāmības un nediskriminācijas kritērijiem, tas nenozīmē, ka sporta leģitīmajiem mērķiem pretrunā esošas trešo personu rīkotas sacensības būtu jāatļauj un ka *UEFA* atteikums atļaut šādas sacensības nevarētu būt pamatots.

ii) Par sankciju tiesiskā regulējuma samērīgumu

119. Spriedumos, kuros Tiesa ir atzinusi objektīvo nepieciešamību, ņemot vērā sankcijām izvirzītos mērķus, kas attiecas, no vienas puses, uz sportistiem, kuri nav ievērojuši šīs federācijas noteikumus un, no otras puses, profesionālo apvienību, kas ir biedres, Tiesa ir uzsvērusi, cik svarīgi ir nodrošināt attiecīgo disciplināro pasākumu samērīgumu⁵⁹.

⁵⁸ Skat. spriedumus, *MOTOE* (51. punkts) un *OTOC* (88. punkts).

⁵⁹ Skat. spriedumus, 1994. gada 15. decembris, *DLG* (C-250/92, EU:C:1994:413, 41. punkts), un 2006. gada 18. jūlijs, *Meca-Medina* un *Majcen*/Komisija (C-519/04 P, EU:C:2006:492, 47. punkts).

120. Attiecībā uz *UEFA* izteiktajiem draudiem piemērot sankcijas uzskatu, ka ir svarīgi nošķirt sankcijas, kas var tikt piemērotas klubiem, un sankcijas, kādām spēlētāji var tikt pakļauti *ESL* izveidē iesaistīto klubu spēlētāji.

121. Tātad sankciju piemērošana spēlētājiem, kuri nav bijuši lēmuma par *ESL* izveidi daļa, man šķiet nesamērīga, it īpaši attiecībā uz to dalību nacionālajās izlasēs. Tādējādi lēmums par to spēlētāju sodīšanu, kuri, šķiet, nekādi nav rikojušies nepareizi attiecībā pret *UEFA* noteikumiem un kuru iesaistīšanās *ESL* izveidē nešķiet pierādīta, liecina par ļaunprātīgu un pārmērīgu šo noteikumu piemērošanu. Turklāt fakts, ka liegšana attiecīgajās nacionālajās izlasēs piedalīties atsevišķiem to spēlētājiem tos sodītu arī netieši; arī šāda situācija šķiet nesamērīga.

122. Turpretī sankcijas, kas attiecas uz futbola klubiem, kuri ir piederīgi *UEFA*, ja tie piedalās tādās starptautiskās sacensībās kā *ESL*, var izrādīties samērīgas, tostarp ņemot vērā lomu, kāda klubiem ir sacensību organizēšanā un izveidē, ar ko šo secinājumu 102.–105. punktā izklāstīto iemeslu dēļ, šķiet, netiek ievēroti būtiskie principi, kuri strukturē Eiropas futbola organizāciju un darbību.

123. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz otro prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi: LESD 101. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj *FIFA* statūtu 22. un 71.–73. pantu un *UEFA* statūtu 49. un 51. pantu, kuros ir paredzēts, ka jaunu visas Eiropas futbola sacensību izveide starp klubiem ir pakļauta iepriekšēju atļauju sistēmai, ciktāl, ņemot vērā plānoto sacensību iezīmes, no minētās sistēmas izrietošās ierobežojošās sekas ir objektīvi nepieciešamas un samērīgas, lai sasniegtu *UEFA* un *FIFA* izvirzītos leģitīmos mērķus, kas saistīti ar sporta savdabību.

2. Par pirmo prejudiciālo jautājumu

124. Ar pirmo prejudiciālo jautājumu un trešā prejudiciālā jautājuma otro daļu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai LESD 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas nepieļauj *FIFA* un *UEFA* statūtu normas, kas attiecas uz iepriekšējas atļaujas sistēmu, kā arī uz sankciju tiesisko regulējumu.

125. Iesākumā jāatgādina, ka ar LESD 102. pantu ir aizliegts ļaunprātīgi izmantot dominējošo stāvokli iekšējā tirgū vai būtiskā tā daļā.

126. Dominējošā stāvokļa ļaunprātīga izmantošana ir objektīvs jēdziens, kurš attiecas uz tādu dominējošā stāvoklī esoša uzņēmuma rīcību, kas tirgū, kurā tieši attiecīgā uzņēmuma esamības dēļ konkurences pakāpe jau ir novājināta, ar citiem līdzekļiem, nevis tiem, kas reglamentē preču vai pakalpojumu parastu konkurenci un pamatojoties uz uzņēmēju sniegumu, izraisa to, ka nav iespējams saglabāt konkurences pakāpi, kāda vēl pastāv tirgū, vai attīstīt šo konkurenci⁶⁰.

127. Saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dominējošā stāvokļa esamība rada uzņēmumam, kam tā piemīt, īpašu atbildību ar savu rīcību neliegt attīstīties efektīvai un neizkropļotai konkurencei iekšējā tirgū⁶¹. Jautājums, vai tā rīcībai ir ļaunprātīgs raksturs, attiecīgā gadījumā ir jāizskata objektīvi un konkrēti, ņemot vērā visus faktiskos apstākļus, attiecīgā tirgus iezīmes un attiecīgo rīcību, kā arī līdzsvarojot tās pašreizējo vai iespējamo izstumšanas iedarbību attiecībā pret efektivitātes pieaugumu, kas var neutralizēt šo iedarbību, par labu patērētājiem⁶².

⁶⁰ Spriedums, 2021. gada 25. marts, *Deutsche Telekom/Komisija* (C-152/19 P, EU:C:2021:238, 41. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁶¹ Skat. spriedumu, 2017. gada 6. septembris, *Intel/Komisija* (C-413/14 P, EU:C:2017:632, 135. punkts).

⁶² Skat. spriedumu, 2017. gada 6. septembris, *Intel/Komisija* (C-413/14 P, EU:C:2017:632, 138. un 140. punkts).

128. Tomēr dominējošā stāvokļa esamība neliedz uzņēmumam, kurš atrodas šādā stāvoklī, nedz tiesības aizsargāt savas komerciālās intereses, ja tās tiek aizskartas⁶³, nedz iespēju saprātīgā veidā veikt darbības, ko tas uzskata par lietderīgām šo interešu aizsardzībai, ja vien šāda rīcība nav uzskatāma par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu⁶⁴.

a) Par UEFA un FIFA dominējošā stāvokļa esamību

129. Ņemot vērā iesniedzējtiesas sniegtos paskaidrojumus, ir jābalstās uz pieņēmumu, ka konkrētais tirgus ir futbola klubu starptautisko sacensību organizēšanas un komerciālās izmantošanas tirgus Eiropas mērogā un ka *UEFA* ir dominējošais stāvoklis (vai pat monopolstāvoklis) šajā tirgū, ievērojot to, ka *UEFA* ir visu lielo futbola starpt klubu sacensību vienīgā organizētāja Eiropas mērogā.

b) Par dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu no UEFA un FIFA puses

130. Ir jāatgādina, ka sporta federācijas regulatora funkcijas īstenošanai, – nosakot, kurām personām ir atļauts organizēt sacensības, kā arī nosacījumus, ar kādiem tās ir organizējamas, – ir jābūt papildinātai ar ierobežojumiem, pienākumiem un kontroli, lai nepieļautu, ka attiecīgā juridiskā persona izkropļotu konkurenci, piešķirdama priekšrocības tās organizētajām sacīkstēm vai sacīkstēm, kurās tā piedalās⁶⁵. Šajos apstākļos “īpašā atbildība”, kāda LESD 102. panta izpratnē ir uzlikta *FIFA* un *UEFA*, ir tieši tajā, proti, izskatot jaunu sacensību atļaujas pieteikumus, tām ir pienākums raudzīties, lai trešām personām netiktu *netaisnīgi* liegta piekļuve tirgum.

131. Līdz ar to izvērtējums par judikatūras par “aksesuārajiem ierobežojumiem” piemērošanu, sniedzot atbildi uz otro prejudiciālo jautājumu, var tikt pārņemts, veicot pārbaudi par šajā lietā aplūkotojiem pasākumiem attiecībā uz LESD 102. pantu⁶⁶.

132. Pilnības labad tomēr uzskatu par lietderīgu īsumā izskatīt tos divus specifiskos problēmjautājumus par LESD 102. panta piemērošanu *UEFA* un *FIFA* ieviestajiem noteikumiem, kurus atsevišķi lietas dalībnieki izvirzījuši savos rakstveida apsvērumos un par kuriem ir notikušas debates tiesas sēdē.

1) Problēmjautājums par “interesu konfliktu novēršanu” attiecībā uz LESD 102. pantu

133. *ESLC* apgalvo – pats fakts, ka *UEFA* sev piešķirusi pilnvaras izsniegt atļaujas alternatīvām sacensībām, kaut gan pastāv interešu konflikts, veido dominējošā stāvokļa ļaunprātīgu izmantošanu. Tādējādi *ESLC* uzskata, ka vienīgais veids, kā atrisināt šo situāciju, būtu nodalīt sporta tiesisko regulējumu, sacensību organizēšanu un to komerciālo izmantošanu.

134. Atgādināšu, pirmām kārtām, – tas vien, ka sporta federācija veic gan regulatora funkcijas, gan sporta sacensību organizētāja funkcijas, pats par sevi nenozīmē Savienības konkurences tiesību pārkāpumu⁶⁷. Proti, ja tāda strukturālā nodalīšana, kādu iesaka *ESLC*, ko veido tas, ka pilnvaru noteikt regulējumu veikšana tiek uzticēta neatkarīgam tiesību subjektam, un kam nav

⁶³ Skat. spriedumu, 1978. gada 14. februāris, *United Brands un United Brands Continentaal*/Komisija (27/76, EU:C:1978:22, 189. punkts).

⁶⁴ Skat. ģenerālvokāta A. Ranta secinājumus lietā *Servizio Elettrico Nazionale* u.c. (C-377/20, EU:C:2021:998, 58. un 59. punkts).

⁶⁵ Skat. šo secinājumu 46. punktu.

⁶⁶ Skat. šo secinājumu 85.–121. punktu.

⁶⁷ Skat. šo secinājumu 46. un 48. punktu.

nekādas saistības ne ar vienu uzņēmumu, kurš darbotos attiecīgajā tirgū, varētu novērst jebkādu interešu konfliktu, tad jautājums nav par vienīgo un obligāto risinājumu. Tātad no šo secinājumu 45. un 46. punktā minētās Tiesas judikatūras nepārprotami izriet, ka, lai novērstu varbūtējos interešu konfliktus, federācija var arī noteikt trešo sacensību atļaujas procedūru, identificējot iepriekš noteiktus atļaujas kritērijus objektīvā un nediskriminējošā veidā.

135. Otrām kārtām, prasot strukturālo nodalīšanu, sporta federācijām, kuras ir tādā pašā situācijā kā *UEFA* un *FIFA*, tiktu aizliegta jebkāda saimnieciskā darbība; šādu situāciju ir grūti savienot ar faktu, ka, neraugoties uz savām īpašajām iezīmēm, tās ir arī uzņēmumi, kuriem, kā jebkuram citam uzņēmumam, saimniecisko mērķu īstenošana ir objektīvi nepieciešama to darbībai un pati par sevi nav vērsta pret konkurenci.

136. Trešām kārtām, sporta federācijas veikto “regulatora” un “komerciālo” darbību (“piespiedu”) nodalīšana varētu kaitēt “Eiropas sporta modelim”, tostarp attiecībā uz sporta disciplinām, kurās piramīdveida struktūrai ir svarīga loma, kā tas ir attiecībā uz futbolu. Saistībā ar šīm sporta aktivitātēm regulatora un saimnieciskās funkcijas ir saistītas un savstarpēji atkarīgas, jo ienākumi, kas tiek gūti no šo federāciju aizgādībā organizēto sacensību komerciālās izmantošanas, tiek pārdalīti, lai attīstītu attiecīgo sporta veidu.

2) Par “būtisko resursu” teorijas piemērošanu

137. Specifisks problēmjautājums, kas izvirzīts saistībā ar izvērtējumu par pirmo prejudiciālo jautājumu, ir jautājums par nozīmīgumu, kāds *FIFA* un *UEFA* ieviesto noteikumu par iepriekšēju atļauju un dalību izvērtējumā attiecībā uz LESD 102. pantu varētu būt Tiesas judikatūrai par “būtiskajiem resursiem”, kura izriet no sprieduma *Bronner*⁶⁸.

138. Saskaņā ar būtisko resursu teoriju dominējošs uzņēmums, kuram pieder vai kurš kontrolē būtisko infrastruktūru, var tikt piespiests sadarboties ar konkurentiem, dodot piekļuvi tai bez jebkādas diskriminācijas. Tādējādi spriedumā *Bronner* Tiesa ir paudusi uzskatu, ka, lai uzņēmuma, kurš atrodas dominējošā stāvoklī, atteikums piešķirt piekļuvi infrastruktūrai vai pakalpojumiem varētu atbilst ļaunprātīgai izmantošanai LESD 102. panta izpratnē, nepieciešamais nosacījums ir tāds, ka šis atteikums spēj likvidēt jebkādu konkurenci tirgū no tās personas puses, kura šo pakalpojumu lūdz, ka to nevar objektīvi attaisnot un ka pats pakalpojums ir nepieciešams, lai pieteikuma iesniedzējs veiktu darbību tādā ziņā, ka attiecībā uz to nav nekāda reāla vai iespējama aizstājēja⁶⁹.

139. Turpmāk minēto iemeslu dēļ, manuprāt, *UEFA* un *FIFA* “ekosistēma” nevar tikt uzskatīta par “būtisku resursu”, tādēļ ir jāatsakās šo teoriju piemērot šajā lietā.

140. Attiecībā uz, pirmkārt, iepriekšējas atļaujas prasību nākas konstatēt, ka tā nav nepieciešama, lai trešā persona, piemēram, *ESLC*, organizētu jaunas futbola sacensības. Kā konstatēts šo secinājumu 75. punktā, nav neviena juridiska šķēršļa, kas varētu neļaut klubiem, kuri piedalās *ESL* iniciatīvā, brīvi izveidot un organizēt pašiem savas sacensības ārpus *UEFA* un *FIFA* ekosistēmas. Šo federāciju atļauja tādējādi ir prasīta tikai tad, ja klubi, kuri piedalās *ESL*, vēlas saglabāt piederību *UEFA* un turpināt piedalīties tās organizētās futbola sacensībās.

⁶⁸ Spriedums, 1998. gada 26. novembris (C-7/97, EU:C:1998:569).

⁶⁹ Spriedums, 1998. gada 26. novembris, *Bronner* (C-7/97, EU:C:1998:569, 41. punkts).

141. Otrkārt, tādas ligas izveidei, kāda ir *ESL*, nav nepieciešams reproducēt pastāvošo *UEFA* infrastruktūru kopā ar pienākumiem, kas ar to saistīti. Nekas nerada pienākumu jaunu, neatkarīgu sacensību organizētājiem radīt savu projektu, pamatojoties uz organizatorisko modeli, kas būtu līdzīgs *UEFA* un *FIFA* modelim. Tādējādi, kā minēts šo secinājumu 106. un 107. punktā, īstais problēmjaucējums šajā lietā attiecas uz šo klubu iespējamību izveidot pašiem savu līgu un vienlaikus iespējamību prasīt iespēju turpināt piedalīties *FIFA* un *UEFA* futbola ekosistēmā, kā arī to organizētājās sacensībās. Šādā gadījumā judikatūra par būtiskajiem resursiem nevar būt atbilstīga.

142. Treškārt, judikatūras par būtiskajiem resursiem piemērošana ir pamatota vienīgi tad, ja piekļuves atteikums var likvidēt vai padarīt pārmērīgi grūtu jebkādu konkurenci saistītajā tirgū vai arī var kavēt tāda jauna produkta ieviešanu tirgū, pēc kura ir pieprasījums; iepriekš minēto iemeslu dēļ šajā gadījumā tā nav.

143. Ceturtkārt, neskarot apsvērumus, kas pausti šo secinājumu 133.–142. punktā, man šķiet, ka *UEFA* atteikums var tikt objektīvi pamatots gan no sporta skatpunkta attiecībā uz šīs federācijas izvirzītajiem leģitīmajiem mērķiem, gan no saimnieciskā skatpunkta, lai cīnītos pret parazitismu vai “dubultās piederības” fenomenu, kas var novājināt *UEFA* un *FIFA* stāvokli tirgū⁷⁰.

144. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz pirmo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi: LESD 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tas pieļauj *FIFA* statūtu 22. un 71.–73. pantu un *UEFA* statūtu 49. un 51. pantu, kuros ir paredzēts, ka jaunu visas Eiropas futbola sacensību izveide starp klubiem ir pakļauta iepriekšēju atļauju sistēmai, ciktāl, ņemot vērā plānoto sacensību iezīmes, no minētās sistēmas izrietošās ierobežojošās sekas ir objektīvi nepieciešamas un samērīgas, lai sasniegtu *UEFA* un *FIFA* izvirzītos leģitīmos mērķus, kas saistīti ar sporta savdabību.

3. Par trešo prejudiciālo jautājumu

145. Tā kā jautājums par trešajā prejudiciālajā jautājumā aplūkotās rīcības tiesiskumu no konkurences tiesību skatpunkta ir nesaraujami saistīts ar noteikumu – kas ir pirmo divu prejudiciālo jautājumu priekšmets – tiesiskumu no konkurences tiesību skatpunkta, tie tika izvērtēti kopā, kā precizēts šo secinājumu 54. punktā. Konkrētāk, vērtējums attiecībā uz jautājumiem par *UEFA* un *FIFA* sankcijām ir sniegts šo secinājumu 83.–84., 101.–108., 111.–117. un 119.–122. punktā.

146. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz trešo prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi: LESD 101. un 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie neaizliedz tādu *FIFA*, *UEFA* un to dalīborganizāciju rīcību, kas izpaužas kā draudi piemērot sankcijas klubiem, kuri ietilpst šajās organizācijās, ja tie piedalās tādā projektā par jaunām visas Eiropas futbola sacensībām starp klubiem, kas varētu apdraudēt minēto organizāciju, kuru biedri tie ir, leģitīmi izvirzītos mērķus. Tomēr sankcijas, kas izpaužas kā izslēgšana un attiecas uz spēlētājiem, kuri nekādi nav iesaistījušies attiecīgajā projektā, ir nesamērīgas, tostarp attiecībā uz viņu izslēgšanu no nacionālajām izlasēm.

⁷⁰ Skat. šo secinājumu 106.–108. punktu.

4. Par piekto prejudiciālo jautājumu

147. Ar piekto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa šaubās par “klasisko” konkurences atbrīvojumu vai ar konkurenci saistītā pamatojuma piemērojamību, kas LESD paredzēti attiecīgi saistībā ar LESD 101. panta 3. punktu un izklāstīti judikatūrā attiecībā uz LESD 102. pantu⁷¹.

148. Vispirms jānorāda, ka uz šo jautājumu būs jāatbild tad, ja Tiesa, ņemot vērā uz pirmo un otro prejudiciālo jautājumu sniegtās atbildes, konstatētu, ka ir pārkāpts LESD 101. un 102. pants. Ņemot vērā atbildes, kādas piedāvāju sniegt uz šiem jautājumiem, tas tā nav.

149. Turklāt no pastāvīgās judikatūras izriet, ka lietas dalībniekam, kuram tiek pārņemts, ka tas ir pārkāpis konkurences noteikumus, ir jāsniedz pierādījumi, ka tā rīcība atbilst nosacījumiem, kuri ļauj uzskatīt, ka uz šo rīcību attiecas LESD 101. panta 3. punkts⁷² vai ka šī rīcība ir objektīvi pamatota attiecībā uz LESD 102. pantu⁷³. Tomēr nākas konstatēt, ka šajā gadījumā lēmums lūgt prejudiciālu nolēmumu ir pieņemts, iepriekš neuzklausot *FIFA* un *UEFA*, tātad tās nevarēja paust argumentus un iesniegt pierādījumus par šo nosacījumu izpildi konkrētajos apstākļos, kādi ir šajā lietā⁷⁴.

150. Ņemot vērā atbildes, kādas piedāvāts sniegt uz trim pirmajiem prejudiciālajiem jautājumiem un ievērojot iepriekš minētos precizējumus, uzskatu, ka uz piekto prejudiciālo jautājumu nav jāatbild.

5. Par ceturto prejudiciālo jautājumu

151. Ceturtajā prejudiciālajā jautājumā Tiesa ir aicināta lemt par *FIFA* ieviesto noteikumu par sporta tiesību izmantošanu saderību ar LESD 101. un 102. pantu. Šajos noteikumos, konkrētāk, ir paredzēts, ka visas tiesības, kas saistītas ar starptautisko futbola sacensību izmantošanu, “sākotnēji” ir piederīgas *FIFA* un tādām reģionālajām konfederācijām kā *UEFA*, – vienīgi [to] kompetencē ir atļaut to jurisdikcijā esošu spēļu un pasākumu pārraidīšanu, konkrēti, ar audiovizuāliem līdzekļiem, turklāt bez ierobežojumiem attiecībā uz vietu, saturu, datumu, tehniku vai tiesībām”.

a) Ievadapsvērumi

152. Pirms izvērtējuma par ceturto prejudiciālo jautājumu šķiet svarīgi sniegt dažus paskaidrojumus attiecībā uz šo noteikumu kontekstu, it īpaši ņemot vērā atsevišķus iesniedzējtiesas veiktos konstatējumus saistībā ar šo normu interpretāciju, vienlaikus atgādinot, ka Tiesas kompetencē nav interpretēt *FIFA* un *UEFA* statūtu normas, kuras acīmredzot neietilpst Savienības tiesību sistēmā.

⁷¹ Skat. it īpaši, spriedumu, 2012. gada 27. marts, *Post Danmark* (C-209/10, EU:C:2012:172, 40.–42. punkts).

⁷² Proti, LESD 101. panta 3. punkts ļauj atzīt par nepiemērojamām 1. punkta normas, ja vienošanās starp uzņēmumiem palīdz “uzlabot preču ražošanu vai izplatīšanu vai veicina tehnisku vai saimniecisku attīstību, reizē ļaujot patērētājiem baudīt pienācīgu daļu no iegūtajiem labumiem”, ar nosacījumu, ka attiecīgajiem uzņēmumiem netiek uzspiesti “ierobežojumi, kuri nav obligāti vajadzīgi, lai sasniegtu šos mērķus”.

⁷³ Skat. Padomes Regulas (EK) 1/2003 (2002. gada 16. decembris) par to konkurences noteikumu īstenošanu, kas noteikti Līguma 81. un 82. pantā (OV 2003, L 1, 1. lpp.) 5. apsvērumu un 2. pantu, kā arī spriedumus, 1985. gada 11. jūlijs, *Remia* u.c./Komisija (42/84, EU:C:1985:327, 45. punkts), kā arī 2009. gada 6. oktobris, *GlaxoSmithKline Services* u.c./Komisija u.c. (C-501/06 P, C-513/06 P, C-515/06 P un C-519/06 P, EU:C:2009:610, 82. un 83. punkts).

⁷⁴ Skat. šo secinājumu 17. punktu.

153. *FIFA* statūtu 67. un 68. pantā ir noteikts, ka pēdējā minētā prasa, lai tai sākotnēji ekskluzīvi piederētu tiesības, kuras izriet no sacensībām, kas ietilpst *UEFA* “jurisdikcijā”. Jākonstatē – fakts, ka šis termins *FIFA* statūtos nav definēts, rada zināmu apjukumu, kā to liecina, pirmkārt, *ESLC*, un, otrkārt, *FIFA* un *UEFA* dažādās nostājas. Tādējādi *ESLC* atbalsta gramatisku (salīdzinoši plašu) termina “jurisdikcija” interpretāciju, apliecinot, ka tas attiecas uz pilnīgu (un ekskluzīvu) futbola tiesību piesavināšanos attiecībā uz visām sacensībām, kuras ģeogrāfiski atrodas Eiropas kontinentā. Pretēji tam *FIFA* un *UEFA* būtībā apgalvo, ka norādei par terminu “jurisdikcija” ir juridiska, nevis ģeogrāfiska nozīme, tādējādi šis termins attiecas tikai uz sacensībām, ko tās atļauj Eiropā.

154. Komisija savukārt uzskata, ka šīs normas ir jāinterpretē kopsakarā ar *UEFA* statūtiem 49. panta 1. punktu, kur noteikts, ka tikai [*UEFA*] kompetencē ir organizēt starptautiskās sacensības Eiropā, kurās piedalās asociācijas un/vai tai piederīgi klubi. Aplūkojot šīs frāzes kopā, tās varētu tikt saprastas – kā turklāt, šķiet, apgalvo iesniedzējtiesa – tādējādi, ka *FIFA* bez nekādiem ierobežojumiem prasot ekskluzīvas *UEFA* īpašumtiesības attiecībā uz sacensībām, kurās piedalās tās dalībasociāciju klubi, kas, šķiet, norāda uz to, ka tā ietver arī tiesības, kas saistītas ar tādām sacensībām, kādas ir *ESL*.

155. Šajā ziņā jāatgādina, pirmām kārtām, ka *FIFA* statūtu 67. un 68. pants iekļaujas īpašā kontekstā, kas raksturīgs atsevišķiem ļoti populāriem sporta veidiem, tostarp futbolam, kādā atrodams tiesību, kas saistītas ar svarīgākajām sacensībām, centralizētas izmantošanas mehānisms.

156. Pretēji tam, ko apgalvo *ESLC*, nešķiet, ka šā modeļa struktūra būtu balstīta uz pienākumu tiesības, kādas piemīt futbola klubiem vai futbola sacensību organizētājiem, pret savu gribu nodot *UEFA*. Drīzāk – gluži pretēji – no juridiskā skatpunkta šķiet, ka klubi, kas piedalās *UEFA* sacensībās, ir brīvprātīgi uzticējuši savu sporta tiesību izmantošanu [*UEFA*], vienlaikus paliekot to faktiskie galīgie īpašnieki un tādēļ saņemot daļu no ienākumiem, kas izriet no to pārdošanas. Tādējādi “sākotnējās īpašumtiesības”, kas ir pilnīgas un ekskluzīvas, kuras ir paredzētas aplūkojamiem pantiem, konceptuāli varētu tikt saprastas tikai kā *UEFA* (kā Eiropas futbola sacensību organizētājas) un profesionālā futbola klubu (kā biedru, kas tajās piedalās) kopīpašuma izpausme⁷⁵.

157. Otrām kārtām, ja *FIFA* statūtu 67. un 68. pantā ir ietverti neskaidri formulējumi, kas varētu tikt interpretēti tādējādi, ka tie attiecas arī uz futbola sacensībām, ko Eiropā organizē trešā persona, uzskatu, ka šīs normas nevar tikt saprastas tādējādi, ka ar tām obligātas nodošanas ceļā būtu noteikta šo tiesību ekspropriācija par labu *UEFA*, ja [minētās tiesības] izriet no tādu trešo personu rīkotām sacensībām, kurām nav saistības ar šo federāciju. Manā skatījumā šīs normas var attiekties tikai uz komerciālajām tiesībām, kas izriet no *UEFA* aizgādnībā organizētajām sacensībām, jo uz visām neatkarīgajām sacensībām, kuras izveidotas ārpus *UEFA* ekosistēmas, šie noteikumi nevarētu tikt attiecināti. Turklāt privāta organizācija nekādā gadījumā nevarētu pati ar saviem noteikumiem reglamentēt citu – no tās neatkarīgu – privāto organizāciju rīcību. Šādu sacensību organizētāji principā varot no šīm sacensībām izrietošās tiesības brīvi izmantot pēc savām vēlmēm bez nekādas *UEFA* iejaukšanās.

⁷⁵ Šajā ziņā skat. arī Komisijas 2003. gada 23. jūlija Lēmuma attiecībā uz procedūru EKL 81. panta un EEZ līguma 53. panta piemērošanai (COMP/C.2-37.398 – Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana) (OV 2003, L 291, 25. lpp.) 110, 122. un 123. apsvērumu.

b) Juridiskā analīze

158. Nav noliedzams, ka *FIFA* savā uzņēmumu apvienības vai uzņēmuma, kurš organizē un komercializē starptautiskās futbola sacensības, statusā, nodarbojas ar saimniecisko darbību, kas nozīmē gan intelektuālu, gan komerciālu, tehnisku un finansiālu ieguldījumu. Par šādu darbību principā ir jāspēj, no vienas puses, gūt tiesisko aizsardzību un, no otras puses, pelnīt atlīdzību, kuras būtisks – bet ne vienīgais – avots var būt šo ar sacensībām saistīto sporta tiesību (pārraidīšanas, atkārtotas pārraidīšanas vai citu tiesību) izmantošana.

159. Turklāt no Komisijas lēmumu pieņemšanas prakses attiecībā uz šā veida vienošanos par tiesību, kuras saistītas ar sporta sacensībām, komercializāciju un, konkrēti, no tās lēmuma par komerciālo tiesību uz *UEFA* Čempionu līgu centralizētu pārdošanu izriet, ka vienošanās, kurās paredzēta šo tiesību piešķiršana vienam vienīgam tiesību subjektam, var ierobežot konkurenci⁷⁶ (neraugoties uz faktu, ka uz tām var attiekties atbrīvojums saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu)⁷⁷.

160. Lai gan iesniedzējtiesas uzdotais jautājums ievērojami atšķiras no jautājuma, ko Komisija aplūkojusi iepriekš minētajā lēmumā – tādā nozīmē, ka apgalvotais konkurences ierobežojums šajā lietā attiecas ne tikai uz problēmjaudājumiem saistībā ar komerciālu tiesību uz konkrētām *UEFA* sacensībām centralizētu pārdošanu un ekskluzīvu izmantošanu, bet arī uz jautājumu par iespējamo to tiesību “piesavināšanos”, kas saistītas ar citām sacensībām, kuras varētu notikt Eiropā, kā arī ar faktu, ka šo noteikumu mērķis vai sekas ir papildināt *UEFA* piemītošo monopolu futbola sacensību organizēšanas un komercializācijas tirgū – šie abi problēmjaudājumi ir saistīti tādā ziņā, ka tie attiecas uz pilnvarām un tiesībām būt īpašniekam un tiesību subjektam, kas ekskluzīvi pārdod komerciālās tiesības uz futbola sacensībām Eiropā, kuras *FIFA* statūtos ir uzticētas *UEFA*.

161. Šajā ziņā jānorāda, ka šajā gadījumā futbola tiesību izmantošana, ar ko nodarbojas *FIFA* vai *UEFA*, ir “atvasināta” vai “aksesuāra” saimnieciskā darbība attiecībā pret “pamata” saimniecisko darbību, ko veido starptautisko futbola sacensību organizēšana un komercializācija, kura tika izvērtēta saistībā ar pirmajiem diviem prejudiciālajiem jautājumiem. Proti, izvērtējums par *UEFA* noteikumiem kopumā, šķiet, norāda, ka uz jebkurām sacensībām, kurās piedalās klubi, kas ietilpst šajā federācijā, ir jāattiecināta tās iepriekš minētie noteikumi, tostarp noteikumiem par šo tiesību izmantošanu. No tā izriet, ka šāds scenārijs var radīt konkurences ierobežojumu, jo šie noteikumi var tikt uztverti kā (papildu) šķēršļi iekļūšanai tirgū, kas liedz izveidot vai attīstīt jaunas sporta sacensības un ar šo darbību (vismaz iespējami) izraisīt izstumšanu no sacensību organizēšanas un komercializācijas tirgus (veicinot to, ka tas tiek slēgts par sliktu konkurentiem), kā arī sporta tiesību izmantošanas tirgus (nosakot klubiem pienākumu visas šīs tiesības izmantot centralizētā un ekskluzīvā veidā).

162. Ja konkurences ierobežojumu varēs pierādīt, būs jāpārbauda, vai šis ierobežojums ir objektīvi nepieciešams tiesiski pamatota mērķa sasniegšanai un samērīgs ar to, vai arī – vai šī ierobežojošā rīcība atbilst nosacījumiem, lai saņemtu individuālu atbrīvojumu saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu, vai tā ir objektīvi attaisnojama LESD 102. panta izpratnē.

163. Attiecībā uz šo ierobežojumu iespējamo pamatošanu atbilstoši “aksesuāro ierobežojumu” teorijai šis jautājums būtībā būtu jāaptver ar izvērtējuma izklāstu, kas sniegts šo secinājumu 93.–118. punktā.

⁷⁶ Skat. lēmuma “Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana” 113.–132. apsvērumu.

⁷⁷ Skat. lēmuma “Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana” 136.–197. apsvērumu.

164. Precīzāk – attiecībā uz šajos noteikumos izvirzītajiem leģitīmajiem mērķiem, papildus mērķiem, kas saistīti ar “Eiropas sporta modeli” un kas aprakstīti šo secinājumu 30. un 95.–98. punktā, finansiālās solidaritātes mērķis šajā lietā šķiet īpaši svarīgs, jo liela daļa pārdalītās peļņas, šķiet, tiek gūta tieši no komerciālo tiesību uz šīm sacensībām izmantošanas. Šajā ziņā vēlos norādīt, ka *FIFA* statūtu 67. un 68. pants bija vērsti uz leģitīmu mērķi, kuru Komisija konkrēti ir atzinusi lēmumā “Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana”, un tas bija maksimāli palielināt ieņēmumus, kuri tiek gūti no sporta tiesību, kas saistītas ar *UEFA* organizētajām sacensībām, izmantošanas, un kuri tiek pilnībā piešķirti futbola attīstībai kopumā, kā arī solidaritātei attiecībā uz klubiem, kas atrodas “piramīdas” zemākajās pakāpēs⁷⁸.

165. Turklāt, neskarot pārbaudes, kas jāveic iesniedzējtiesai, šķiet, ka šie panti ir samērīgi šāda mērķa sasniegšanai tādā ziņā, ka ar tiem īpašumtiesības uz attiecīgajām tiesībām ir piešķirtas *FIFA* un *UEFA*, jo šis mehānisms ļauj izvairīties no grūtībām, ko izraisītu atbilstošo ienākumu sadalījuma starp klubiem regulāra pārskatīšana.

166. Šajā ziņā jāatgādina, ka futbolam ir raksturīga klubu savstarpēja saimnieciskā atkarība, tādējādi sacensību finansiālās sekmes galvenokārt ir atkarīgas no relatīvas klubu vienlīdzības. Proti, tādu ienākumu sadalījums, kuri gūti no to tiesību komerciālās izmantošanas, kas izriet no sporta sacensībām, atbilst šim “līdzsvara” mērķim. Tādējādi, ja katrs klubs varētu brīvi vienpusēji apspriest visas savas komerciālās tiesības, tostarp tiesības, kas izriet no tā dalības starpklubu sacensībās (piemēram, televīzijas translēšanas tiesības), līdzsvars starp klubiem būtu apdraudēts.

167. Turklāt jāpiebilst – kā norādījusi Tiesa –, ka pamatlietā aplūkoto tiesību izmantošana ir saistīta ar sporta veidu, kuram ir “ievērojama sociālā nozīme”⁷⁹. Pēc šādas loģikas Savienības likumdevējs ir pieņēmis tiesisko regulējumu, konkrēti, paredzot katrai dalībvalstij iespēju prasīt, lai tā sauktie “sabiedrībai svarīgie”⁸⁰ sporta notikumi tiktu izplatīti atklāti.

168. To pašu iemeslu dēļ, kuri minēti atbildē uz piekto prejudiciālo jautājumu, uzskatu, ka nav jālemj par varbūtēja pamatojuma esamību attiecībā uz LESD 101. un 102. pantu. Pilnības labad tomēr jāprecizē, ka savā lēmumā “Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana” Komisija ir paudusi uzskatu, ka uz *UEFA* nolīgumu par komerciālo tiesību centralizētu izmantošanu attiecas individuāls atbrīvojums saskaņā ar LESD 101. panta 3. punktu. Šajā ziņā Komisija ir uzskatījusi, ka šie noteikumi sniedz labumu patērētājiem tādējādi, ka ar šīm visas Eiropas futbola klubu sacensībām saistītos plašsaziņas līdzekļu produktus komercializē viens pārdošanas punkts un ka tie citādi nevarētu tikt radīti un izplatīti tik efektīvā veidā⁸¹.

169. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz ceturto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi: LESD 101. un 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj *FIFA* statūtu 67. un 68. pantu, ciktāl ierobežojumi attiecībā uz tiesību saistībā ar *FIFA* un *UEFA* organizētajām sacensībām ekskluzīvu komercializāciju ir objektīvi nepieciešami ar sporta savdabību saistīto leģitīmo mērķu sasniegšanai un ir samērīgi ar tiem. Tomēr iesniedzējtiesai būtu jāpārlicinās, cik lielā mērā attiecīgajiem pantiem var tikt piemērots LESD 101. panta 3. punktā paredzētais atbrīvojums un vai šai rīcībai ir objektīvs attaisnojums LESD 102. panta izpratnē.

⁷⁸ Skat. lēmuma “Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana” 131. apsvērumu.

⁷⁹ Skat. spriedumu, 1995. gada 15. decembris, *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106. punkts).

⁸⁰ Skat. 18. un 19. apsvērumu Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīvā 97/36/EK (1997. gada 30. jūnijs), ar ko groza Padomes Direktīvu 89/552/EEK par dažu tādu televīzijas raidījumu veidošanas un apraides noteikumu koordinēšanu, kas ietverti dalībvalstu normatīvajos un administratīvajos aktos (OV 1997, L 202, 60. lpp.).

⁸¹ Komisijas lēmuma “Ar *UEFA* Čempionu līgu saistīto komerciālo tiesību centralizēta pārdošana” 136.–196. apsvērumus.

6. Par sesto prejudiciālo jautājumu

170. Ar sesto prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā vaicā, vai *FIFA* un *UEFA* noteikumi par iepriekšējas atļaujas [saņemšanu] starptautiskām futbola sacensībām un par profesionālā futbola klubu, kā arī to spēlētāju dalību ir saderīgi ar Līguma par ES darbību pantiem par četrām saimnieciskajām pamatbrīvībām.

171. Šajā ziņā saskaņā ar pastāvīgo judikatūru Līgumā par ES darbību noteikto saimniecisko pamatbrīvību aizskārums aizliegumi attiecas ne tikai uz publisko tiesību regulējums un vispārīgāk – uz dalībvalstu veiktiem pasākumiem, bet arī uz privāttiesisko regulējumu vai privāttiesību pasākumiem, tostarp uz sporta federāciju noteiktu regulējumu vai īstenotu praksi⁸². Tādējādi no šīs pašas judikatūras izriet, ka tad, ja sporta federācijas var brīvi paredzēt noteikumus, tām piemītošā autonomija nedrīkst ļaut tām ierobežot Līgumā par ES darbību piešķirto tiesību izmantošanu.

172. Tomēr no tikpat pastāvīgas Tiesas judikatūras izriet, ka par atsevišķu tiesību subjektu (piemēram, Starptautiskās Olimpiskās komitejas) vai (nacionālo vai starptautisko) sporta federāciju izdotu tiesisko regulējumu vai īstenotu praksi ir uzskatāms, ka tie uzreiz ir izslēgti no Līguma par ES darbību normu par saimnieciskajām pamatbrīvībām piemērošanas jomas, ciktāl tie attiecas uz “jautājumiem, kas skar vienīgi sportu un kas tādējādi nav saistīti ar saimniecisko darbību”⁸³. Tomēr Tiesa ir uzsvērusi, ka šim “sporta izņēmumam” ir jāturpina attiekties vienīgi uz tā [konkrēto] priekšmetu⁸⁴ un šā iemesla dēļ līdz šim ir atzinusi to par piemērojamu vienīgi tad, ja pastāv tikai ļoti ierobežots skaits noteikumu, kuri skar sporta aktivitāšu “kodolu”⁸⁵. Uz šo izņēmumu tāpat nevar norādīt, lai izslēgtu jebkuru sporta aktivitāti no Līguma par ES darbību piemērošanas jomas. Tā kā pasākuma kvalifikācija par “sporta izņēmumu” izslēdz to no šā Līguma normu piemērošanas jomas un tāpat – no jebkādas kontroles –, šis jēdziens ir jāinterpretē šauri.

173. No šīs judikatūras izriet, ka tās iezīmju dēļ *UEFA* paredzētajai iepriekšējas atļaujas sistēmai nevar piemērot “sporta izņēmumu”. Tādējādi, lai gan šīs sistēmas “sporta aspekti” ir nenoliedzami, tai (neapšaubāmi) ir arī saimnieciskais aspekts, jo tā sniedz *UEFA* iespēju kontrolēt un tāpat atteikt piekļuvi sporta sacensību organizēšanas tirgum – tā var ietekmēt pamatbrīvības.

174. Tā kā attiecīgie *UEFA* noteikumi ietilpst Līguma par ES darbību normu par saimnieciskajām pamatbrīvībām piemērošanas jomā, ir jāidentificē, no vienas puses, kuras brīvības ir skartas, un, no otras puses, – vai tās ir ierobežotas.

175. Šajā ziņā konstatējams, ka, ņemot vērā *UEFA* piemītošo rīcības brīvību, kura ļauj tai kontrolēt piekļuvi tirgum, pamatojoties uz kritērijiem, ko tā pati ir izvirzījusi, šīs federācijas ieviestie noteikumi par iepriekšēju atļauju un par dalību var tikt uzskatīti par tādiem, kas var ierobežot, pirmkārt, LESD 49. un 56. pantu par brīvību veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvību uzņēmumiem, kuri vēlas ienākt sporta sacensību organizēšanas tirgū. Tātad šie noteikumi var negatīvi ietekmēt tādu alternatīvu starptautisko futbola sacensību, kāda ir *ESLC*, organizētāju iespēju izmantot to profesionālā futbola klubu pakalpojumus, kuri nodarbina

⁸² Skat. spriedumu, 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit un Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 39. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁸³ Skat. spriedumu, 2000. gada 11. aprīlis, *Deliège* (C-51/96 un C-191/97, EU:C:2000:199, 43., 44., 64. un 69. punkts, kā arī tajos minētā judikatūra).

⁸⁴ Skat. spriedumu, 2003. gada 8. maijs, *Deutscher Handballbund* (C-438/00, EU:C:2003:255, 54.–56. punkts un tajos minētā judikatūra).

⁸⁵ No iepriekš minētās judikatūras izriet, ka šis izņēmums attiecas galvenokārt uz tiesisko regulējumu vai praksi, kas pamatotas ar iemesliem, “kas nav ekonomiski [iemesli]”, ņemot vērā atsevišķu spēļu raksturu un kontekstu, vai sporta komandu sastāvu.

šos spēlētājus un kuri ir piesaistījuši savus pakalpojumus vai kuri ir paredzējuši tos piesaistīt, zinādami, ka to nevarēs darīt, ja nesaņems *FIFA* vai *UEFA* atļauju starptautiskajām sacensībām, ko tie plāno organizēt un komercializēt.

176. Otrkārt, aplūkotie noteikumi to sankciju dēļ, kuras izpaužas kā izslēgšana un kuras paredzētas *UEFA* noteikumos, iespaido pašiem klubiem piemēroto iespēju izveidot pašiem savas sacensības (pieņemot, ka tās neorganizē trešais tiesību subjekts), kā arī sniegt savus pakalpojumus saistībā ar trešo personu rīkotām sacensībām.

177. Treškārt, *FIFA* un *UEFA* ieviestie noteikumi par iepriekšēju atļauju un par dalību var padarīt spēlētājiem mazāk pievilcīgu iespēju brīvi pārvietoties (LESD 45. panta izpratnē), lai sniegtu pakalpojumus profesionālā futbola klubiem (vai būt par nodarbināto tajos), kas veic uzņēmējdarbību citās dalībvalstīs, nevis tajā, kuru pilsoņi [šie spēlētāji] ir – un tādi ir klubi, kas ir *ESLC* biedri –, lai šie klubi varētu piedalīties starptautiskajās sacensībās, kuras konkurē ar *FIFA* un *UEFA* organizētām un komercializētām sacensībām, piemēram, *ESL*. Turklāt, ja šie spēlētāji to dara, viņiem var tikt piemērota sankcija, kas izpaužas kā izslēgšana, un – plašāk – rodas risks, ka viņiem tiks nodarīts kaitējums saistībā ar profesionālo karjeru, kā arī saimniecisko darbību.

178. Ceturtkārt, lai gan LESD 63. pantā paredzētajai kapitāla brīvai aprītei ir tikai brīvībai veikt uzņēmējdarbību un pakalpojumu sniegšanas brīvībai pakārtota loma, šķiet, ka ir skarta arī kapitāla brīva aprīte, jo no lēmuma lūgt prejudiciālu nolēmumu, kā arī no *ESLC* apsvērumiem izriet, ka *ESLC* izveidei un attīstībai bija vajadzīgs ievērojams finansējums, ko varēja piešķirt finanšu iestādes, kas reģistrētas dažādās dalībvalstīs.

179. Iesniedzējtiesai ir jāizskata jautājums attiecībā uz šajā gadījumā aplūkoto noteikumu par iepriekšēju atļauju un par dalību iespējamo pamatojumu un – attiecīgā gadījumā – to piemērotību, saskaņotību un samērīgumu. Šajā ziņā uzskatu, ka šis izvērtējums lielā daļā pārklājas ar izvērtējumu, kas veikts, aplūkojot aksesuāros ierobežojumus⁸⁶.

180. Šajā ziņā atgādināšu, pirmkārt, ka uz šādu pamatojumu, protams, var atsaukties sporta federācijas, pret kurām vēršas, atsaucoties uz Līgumā par ES darbību garantētajām saimnieciskajām pamatbrīvībām⁸⁷.

181. Otrkārt, attiecībā uz vispārējo interešu mērķiem, kas var pamatot saimniecisko pamatbrīvību ierobežojumus, kādus rada sporta federāciju pieņemtie noteikumi, vēlos atsaukties uz izvērtējumu šo secinājumu 93. un 94. punktā. Turklāt jānorāda, ka dažus no šiem mērķiem Tiesa jau ir atzinusi. Īpaši atbilstīgi šajā lietā šķiet mērķi, kas ir kopēji visām sporta federācijām, piemēram, mērķi nodrošināt sacensību tiesiskumu⁸⁸, kā arī to pienācīgu norisi, izmantojot piemērotus noteikumus vai kritērijus⁸⁹. Tāpat man šķiet atbilstīgi tie mērķi, kas vairāk raksturīgi kolektīvajam jeb komandu sporta veidam, piemēram, futbolam, kuri ir saglabāt līdzsvaru starp klubiem, nodrošināt vienlīdzīgas iespējas un aizsargāt rezultātu nenoteiktību⁹⁰.

⁸⁶ Skat. šo secinājumu 95.–99. un 101.–110. punktu.

⁸⁷ Skat. spriedumu, 1995. gada 15. decembris, *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 86. punkts).

⁸⁸ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2000. gada 13. aprīlis, *Lehtonen* un *Castors Braine* (C-176/96, EU:C:2000:201, 53. punkts).

⁸⁹ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit* un *Biffi*, (C-22/18, EU:C:2019:497, 60. punkts, kā arī tajā minētā judikatūra).

⁹⁰ Šajā nozīmē skat. spriedumu, 1995. gada 15. decembris, *Bosman* (C-415/93, EU:C:1995:463, 106. punkts).

182. Treškārt, jautājumā par samērīguma “testu” uzreiz jāpiebilst, ka Tiesa neatzīst iepriekšējas atļaujas sistēmu likumību *per se* un cenšas katrā atsevišķā gadījumā izvērtēt [to] jēgu, kā arī samērīgumu, kā turklāt ir uzsvērusi iesniedzējtiesa⁹¹. No šīs judikatūras izriet, ka tad, ja sporta federācijai ir jāizdod noteikumi, kas ir piemēroti, lai nodrošinātu sacensību pienācīgu norisi, šie noteikumi nedrīkst pārsniegt to, kas ir nepieciešams izvirzītā mērķa sasniegšanai⁹². Tas ir apstiprināts arī spriedumā, ko Tiesa nesen pieņēmusi lietā *TopFit*, kurā nospriests, ka, lai iepriekšējas atļaujas saņemšanas kārtība būtu pamatota un ņemot vērā normas par pārvietošanās [un aprītes] brīvībām, tai katrā ziņā ir jābūt balstītai uz objektīviem, nediskriminējošiem un iepriekš zināmiem kritērijiem, tādējādi, lai sporta federācijas novērtējuma brīvības izmantošana būtu ierobežota tā, lai tā nevarētu tikt izmantota patvaļīgi⁹³.

183. Jānorāda, ka šajās divās lietās tika aplūkoti noteikumi, kuros paredzēta sportistu nepielaišana vai pilnīga izslēgšana ar pilsonību saistītu iemeslu dēļ. Tātad Tiesa ir uzskatījusi, ka tādi sporta federāciju izdoti noteikumi, kas rada diskrimināciju, pamatojoties uz pilsonību, pēc savas būtības ir nesamērīgi⁹⁴.

184. To pašu iemeslu dēļ, kuri minēti šo secinājumu 111.–117. punktā, man šķiet, ka iepriekšējas atļaujas sistēma aprobežojas ar to, kas nepieciešams, lai nodrošinātu *UEFA* izvirzīto leģitīmo mērķu sasniegšanu.

185. Turklāt uzskatu, ka samērīguma pārbaudē nevar ignorēt acīmredzamās atšķirības, kādas pastāv “spēka attiecībās” starp sporta federāciju/asociāciju un atsevišķu spēlētāju (amatieri vai profesionāli) un kādas ir starp futbola klubiem – kuru vidū ir daži no spēcīgākajiem pasaules līmeņa klubiem – attiecībā uz plašas sabiedrības atbalstu, plašsaziņas līdzekļu uzmanību un finansējumu, ko tie saņem.

186. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz sesto prejudiciālo jautājumu atbildēt šādi: LESD 45., 49., 56. un 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj *FIFA* statūtu 22. un 71.–73. pantu un *UEFA* statūtu 49. un 51. pantu, kuros paredzēts, ka uz jaunu visas Eiropas futbola sacensību izveidi starp klubiem attiecas iepriekšējas atļaujas sistēma, jo šī prasība ir lietderīga un nepieciešama šim nolūkam, ņemot vērā plānoto sacensību īpatnības.

V. Secinājumi

187. Ņemot vērā iepriekš izklāstītos apsvērumus, ierosinu Tiesai uz *Juzgado de lo Mercantil n.º 17 de Madrid* (Madrīdes Komerclietu tiesa, Spānija) uzdotajiem prejudiciālajiem jautājumiem atbildēt tādējādi, ka

- 1) LESD 101. un 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj Starptautiskās Futbola asociāciju federācijas (*FIFA*) statūtu 22. un 71.–73. pantu un Eiropas Futbola asociāciju savienības (*UEFA*) statūtu 49. un 51. pantu, kuros paredzēts, ka jaunu visas Eiropas futbola sacensību izveide starp klubiem ir pakļauta iepriekšēju atļauju sistēmai, ciktāl, ņemot vērā plānoto sacensību iezīmes, no minētās sistēmas izrietošās ierobežojošās sekas ir objektīvi nepieciešamas un samērīgas, lai sasniegtu *UEFA* un *FIFA* izvirzītos leģitīmos mērķus, kas saistīti ar sporta savdabību.

⁹¹ Skat. spriedumu, 2002. gada 22. janvāris, *Canal Satélite Digital* (C-390/99, EU:C:2002:34).

⁹² Skat. spriedumu, 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit un Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 60. punkts un tajā minētā judikatūra).

⁹³ Spriedums, 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit un Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 65. punkts).

⁹⁴ Spriedums, 2019. gada 13. jūnijs, *TopFit un Biffi* (C-22/18, EU:C:2019:497, 66. punkts).

- 2) LESD 101. un 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie neaizliedz tādu *FIFA*, *UEFA* un to dalīborganizāciju rīcību, kas izpaužas kā draudi piemērot sankcijas klubiem, kuri ietilpst šajās organizācijās, ja tie piedalās tādā projektā par jaunām visas Eiropas futbola sacensībām starp klubiem, kas varētu apdraudēt minēto organizāciju, kuru biedri tie ir, leģitīmi izvirzītos mērķus. Tomēr sankcijas, kas izpaužas kā izslēgšana un attiecas uz spēlētājiem, kuri nekādi nav iesaistījušies attiecīgajā projektā, ir nesamērīgas, tostarp attiecībā uz viņu izslēgšanu no nacionālajām izlasēm.
- 3) LESD 101. un 102. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj *FIFA* statūtu 67. un 68. pantu, ciktāl ierobežojumi attiecībā uz tiesību saistībā ar *FIFA* un *UEFA* organizētajām sacensībām ekskluzīvu komercializāciju ir objektīvi nepieciešami ar sporta savdabību saistīto leģitīmo mērķu sasniegšanai un ir samērīgi ar tiem. Iesniedzējtiesai būtu jāpārlicinās, cik lielā mērā attiecīgajiem pantiem var tikt piemērots LESD 101. panta 3. punktā paredzētais atbrīvojums vai šai rīcībai ir objektīvs attaisnojums LESD 102. panta izpratnē.
- 4) LESD 45., 49., 56. un 63. pants ir jāinterpretē tādējādi, ka tie pieļauj *FIFA* statūtu 22. un 71.–73. pantu un *UEFA* statūtu 49. un 51. pantu, kuros ir paredzēts, ka uz jaunu visas Eiropas futbola sacensību izveidi starp klubiem attiecas iepriekšējās atļaujas sistēma, jo šī prasība ir lietderīga un nepieciešama šim nolūkam, ņemot vērā plānoto sacensību īpatnības.